

REVISTA
DE
L'ASSOCIACIÓ
DE
MESTRES
ROSA SENSAT

in-fàn-ci-a

20

setembre - octubre 1984

Fotografia AISA

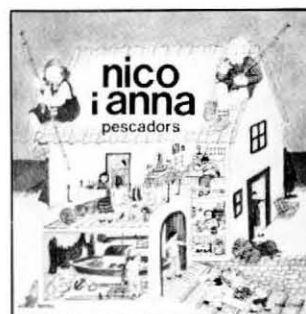

educar de 0 a 6 anys

«l'amic més fidel és el gos»

els llibres infantils més divertits

*bàsics per a la biblioteca
de la vostra escola*

col·leccions de TIMUN MAS per a infants:

En Teo descobreix el món 18 títols

Els Mecs juguen a... 8 títols

En Nico i l'Anna els amics d'en Teo 7 títols

Històries Fantàstiques

de l'Ivó i la Tina 4 títols

L'Ibai 8 títols

En Cèsar i l'Ernestina 4 títols

Els teus primers llibres d'en Teo 10 títols

EDITORIAL TIMUN MAS, S.A.

Castillejos, 294. 08025 - Barcelona

QUINA INSPECCIÓ?

A principis d'estiu el Govern de la Generalitat ens sorprenia amb un decret encomanant als Inspectors d'E.G.B., depenents de la Conselleria d'Ensenyament, la inspecció de les anomenades Llars d'Infants, és a dir el conjunt d'institucions de tot tipus, de la guarderia a l'Escola Bressol, en les quals s'atén, sigui com sigui, nens de 0-6 anys. Les anomenades Llars d'Infants depenen administrativament de la Conselleria de Sanitat i Assistència Social, encara que ambdues Conselleries els han donat orientacions.

El decret sorprenia, a més, per què no semblava que ni l'una Conselleria ni l'altra considerés la necessitat de formació i titulació de caire pedagògic per treballar a les Llars d'Infants. La perplexitat ha augmentat amb un decret d'aquest mes d'Agost sobre la doble titulació i la doble consideració de mestre i d'auxiliar, que es preveia en un termini de vuit anys per a tothom que treballi en aquestes institucions. En Ensenyament, a l'estiu tot decret viu; n'haurem de parlar a fons aquesta tardor.

Però tornant a l'afer de la Inspecció, la qüestió està en quina serà la Inspecció que finalment visitarà per primera vegada les institucions educatives de 0-6. La de sempre, o la que es dibuixa a través de les disposicions finals de la Llei sobre la Funció Pública, que «congela» l'antic «Cuerpo» i dissenya la funció inspectora com una funció a exercir temporalment, venint *de* i tornant *a* la mateixa escola que has d'inspeccionar.

Esperem que sigui aquesta nova Inspecció la que visiti la nova Escola Bressol. La Inspecció actual és un cos creat abans que existís fins i tot l'especialitat de «Pre-escolar», i podia produir, allò que succeí el primer dia que un inspector entrava a una classe de Parvulari, comentaris tan orientadors com aquest: «¡Ob, qué mono! Todo igual, pero más pequeño.»

Esperem que la Inspecció decretada per a la Llar d'Infants sigui una nova Inspecció, que vingui *de* i que torni *a* l'educació del nen 0-6, és a dir, una Inspecció prou capacitada i coneixedora del món dels petits. Capacitat i coneixement d'una etapa educativa de la qual el nostre país en té sobrada història i qualificada tradició.

in-fàn-ci-a-20

Plana Oberta	2
Educar de 0 a 6 anys: L'EDUCACIÓ: CIENCIA O ART? / Maria Teresa Codina i Mir	4
Escola 0-3: LLIBRES ABANS DE LLEGIR / Marion Durand	8
Escola 0-3: XUMAR / Rosa Escolà i Lluïsa Valls	13
Escola 3-6: FESTA DE TARDOR / Escola Jungfrau: Mestres Cicle Inicial	16
Escola 3-6: LA MÚSICA: COMUNICACIÓ I EXPRESSIÓ DINÀMICA / Margarida Barbal i Rodoreda	22
Infant i Societat: EL MEU FILL ANIRÀ AL PARVULARI. POR D'ESCOLA? / Franco Frabboni	26
Infant i societat: TEMPS ERA TEMPS. EL JARDÍ D'INFANTS TIPUS /	32
Infant i salut: PETITS ACCIDENTS / Pere Obiols, M. Emília Gil i Montserrat Massagué	34
Racó del conte: EL PACTE DELS GOSSOS I DELS GATS / Joan Amades	37
Informacions	39
Cop d'ull a revistes	47
Biblioteca	48

Edició i Administració: A.A.P.S.A./«Associació de Mestres Rosa Sensat»/Còrsega, 271 - Telèfon 237 07 01 - 08008-Barcelona

Direcció: Irene Balaguer. Cap de Redacció: Pepa Òdena. Secretària: Francina Martí. Consell de Redacció: Pep Bras, M. Antònia Canals, Mercè Comas, Teresa Folguera, Roser Gómez, Carme González, Núria Jiménez, Montserrat Oriol, Montserrat Perramon, Joan Ripoll, Tina Roig, Roser Ros.

Projecte gràfic: Enric Satué. Composició: Grafitex. Fotolits: Roldán. Impremta: Litoclub. Dipòsit legal: B-21091-83. ISSN 0212-4599.

Distribució: L'Arc de Berà. Subscripcions: «Associació de Mestres Rosa Sensat»/Còrsega, 271 - 08008-Barcelona.

Preu de subscripció: 1.650 ptes. l'any
P.V.P.: 300 ptes.

plana oberta

17 de febrer del 1983
Canet de Mar. El Morell

Aigües de la nostra INFÀNCIA:
Us faig a — uns apogeg des
fotografies. Us les voldem quedar.
El que us bogem és ve
en vofar-les, la professio
fotografies al llac i
l'any i...

La Co-ana
G. Seta visible?
Vofaltres veurem...
Quin boig s'—
Canet de Mar — San Vicenç
Xesco Boix
Apartat, 79
Canet de Mar
(El Morell)

Una abraçada, ben feta.

En Xesco ha mort

Des d'*Infància* no podem obviar aquesta notícia perquè en Xesco era el nostre amic, com segur que ho era de molts de vosaltres.

L'estimàvem, l'estimem. En Xesco en tota la seva trajectòria humana i professional ha estat sempre molt a prop de la infància. Tan bon punt li explicàrem la nostra voluntat de fer una revista com *Infància* els seus ulls s'il·luminaren, i els seus bons consells i el seu suport no ens faltà. Participà activament en la primera presentació pública de la revista i ens acompanyà amb la seva presència i el seu cant.

Des d'aquestes planes volem fer el nostre homenatge a aquest home bo i gran mestre.

La feina ben feta

En Xesco Boix era l'afany per la feina ben feta dins les possibilitats de cadascú i amb el clar criteri de perfecció, de consciència de les limitacions, del desig de «saber-ne» més per poder fer-ho més bé.

Jo el vaig conèixer fa molts anys, quan va passar un curs amb la Coral Sant Jordi; allà es va adonar que «no en sabia gaire» de lectura musical... i poc després vàrem iniciar unes classes amb més o menys periodicitat... Ell era però un músic nat, amb una sensibilitat molt aguda per captar les característiques rítmiques i melòdiques de les cançons amb les quals perfeccionàvem els «déficits» de lectura que poguéssim tenir, però sobre tot, aquesta sensibilitat li feia veure tot seguit si aquelles cançons eren o no eren útils per a la seva tasca de «sembrador de Música» en els infants que ell tant estimava i als qui dedicava tota la seva atenció.

Sovint m'escrivia o em visitava quan tenia algun dubte en qüestions musicals. Sabia bé les seves limitacions i feia tot el possible per tal d'assolir el nivell que calia... «N'he de saber més de llegir música!», deia sempre. No hi ha dubte que, en la seva professió, va esmerçar-hi tot l'esforç, tota la voluntat de fer-ho sempre millor, tota la honestetat d'home conscient de la responsabilitat que entranya «ensenyar»...

M. Teresa Giménez i Morell
Juliol 1984

Calia, sembla ser

Calia, sembla ser,
que les fredes paral·leles
d'un camí de ferro
aturés el teu vol d'amor.

El teu cant
he fet vibrar la grava
que ha eixugat, avui,
la teva sang d'ocell.

El teu cant
feia riure i jugar
la mainada i l'adult
cansat de ser-ho.

Calia, sembla ser,
que un instant
de descuit
acabés el teu poema.

El teu cant
s'ha enlairat
i ens ha apaivagat
amb un glop de pau.

El teu cant
no morirà.
La mainada creix
com els núvols.

Calia, sembla ser,
la sobtada obstrucció
perquè en Xesco fos
en Xesco per tothom.
Calia, sembla ser.

Jaume
Barcelona, 26 - 7 - 84

plana oberta

El fet tan banal i repetit, d'en Xesco Boix

Jo era a la ràdio. Un mitjà fred i hostil, diuen, per a un nen.

I va trucar l'Oriol, que té 7 anys. I em va dir:

— Et puc fer una pregunta?

— Sí.

— La meva àvia m'ha dit que en Xesco Boix s'ha mort...

— Sí.

— Però és que la meva àvia m'ha dit que s'havia suïcidat.

— Sí.

— Però... Era amic meu!

— I com t'ho vas fer per ser amic seu?

— Quan jo era petit va venir un dia al meu parvulari, i ens va preguntar el nom i jo li vaig dir com em deia, i em va cantar una cançó i ens vam fer amics. Per això pregunto si és veritat!

...

Preguntar el nom, un gest que per a nosaltres és tan banal, i que provoca una memòria que fa impossible allò que és real.

Teresa Duran.

El seu record

Ha estat forta la commoció que ens causà a tots els que el coneixiem d'aprop, la mort d'en Xesco. Ens costa encara d'acceptar que ja no podrem connectar amb ell per tal que ens animi una vetllada i que ja no podrem veure més la gorra i la guitarra que tantes estones agradables ens ha fet passar.

Per a la mainada, és un fet encara molt més incompreensible. Els nens no poden acceptar de sobte que ja no podran seguir embadalits aquells contes que ell els contava, ni fruitar cantant amb ell aquelles cançons que els ensenyava.

De les diferents reaccions dels nens que tinc a prop, la que més em va impressionar fou la d'una nena de set anys que durant un parell de dies insistí a tothora en tornar a escoltar les seves cançons enregistrades, i buscà insistentment el «Galing galong» que en Xesco els havia signat. De tant en tant inventava noves explicacions per anar-se convençant de que ja no el tornaria a trobar. Explicava a tothom com havia succeït l'accident i cada nova versió era més plena d'imaginació i de detalls; semblava que ella hi havia estat present. No va deixar de fer-hi afegitons, fins que trobà una explicació convincent per acabar el relat. Aquesta fou que la màquina no sabia que aquell home, que jugava a fer equilibris per la via, era en Xesco, ja que d'haver-ho sabut hauria fet servir tota la seva força per frenar el tren i aturar-lo a temps.

El fet de canviar de lloc d'estada durant les vacances li ha apartat un xic l'obsessió, tot i que encara no fa vuit dies que em comentava que quan tornés a Barcelona volia escoltar els discos d'en Xesco. Fou aleshores quan es posà a dibuixar-lo.

Crec que serem molts que com a la Laia, ens restarà el seu record per tal de tenir-lo present en la seva absència.

Carme Bosch
Agost 1984

El «Xesco»

Per tots els que l'hem conegut, Francesc Boix i Masramon era un nom massa seriós, no podia ser que aquell home de la barba, les ulleres, la gorra i la guitarra, portés en el seu nom tanta responsabilitat. Francesc Boix i Masramon és nom d'arquitecte famós, d'il·lustre metge, de catedràtic o d'antic president de la Generalitat. Per això per nosaltres era en Xesco, màxim en Xesco Boix, i prou.

Vaig conèixer el Xesco a l'escola, ell amb la seva guitarra s'hi deixava caure, es posava en un racó del pati i començava a cantar. Mai no he conegut una persona tan encisadora amb els nois i noies. El Xesco feia cantar una cançó d'amor al nen més bèstia i una cançó revolucionària a la nena més tímida de l'escola. Mai no havia de demanar silenci o sol·licitar atenció, no calia ni que ens digués quan havíem de picar de mans.

Sempre ens quedàvem atrapats en la seva mirada de nen entremeliat, en els seus petits ulls de miop, en la seva honradesa i la seva humilitat.

Ell ens va ensenyar les cançons catalanes que els nostres avis havien sentit als seus pares, i ens va ensenyar les cançons que els nens com nosaltres cantaven arreu del món. Ell ens va ensenyar que era més valent el que tenia amics que el Capitán Trueno, i que era molt millor una flor, un ocell i una cançó que un cotxe. Per això el Xesco no era un ídol, era un amic dels nens, que el saludaven pel carrer «—Hola Xesco!», perquè el veies cantar i parlar i ja era com si el conseguíssis de tota la vida.

El Xesco va estar aquí a Castelldefels, a la Festa Major d'Hivern de l'any passat.

Però ja no podrà tornar a cantar amb els nens.

Potser els problemes de Francesc Boix i Masramon, són els que han fet callar en Xesco, i potser un dibuix infantil d'un «senyor» amb barba, ulleres, gorra i guitarra cantant amb molts nens, hagués salvat al Francesc, i podríem seguir cantant amb el Xesco.

Víctor Solé
a «El butlletí de Castelldefels»
núm. 58. agost 1984

educar de 0 a 6

L'EDUCACIÓ: CIÈNCIA? ART?

M. TERESA CODINA i MIR

Recordo que els programes de Pedagogia, en tant que assignatura, acostumaven a començar plantejant la situació d'aquesta matèria entre el conjunt de les disciplines. Cal considerar la Pedagogia entre les Ciències? O més aviat ha de ser contemplada entre les Arts? Pel lloc i l'espai que el tema ocupava en el programa, se'n deduïa la importància que se li volia donar. Però la veritat és que la reacció dels estudiants, com a màxim era la de preguntar-nos el perquè d'aquesta transcendència sense acabar de veure l'abast de la qüestió.

Potser al marge del que aquells programes proposaven, quan des de la professió d'educador es reflexiona sobre el tema, l'enfocament canvia. Mirem de fer-ne algunes consideracions a partir de la realitat escolar. A través de l'experiència de cada dia, hom s'adona que la praxi pedagògica té un punt essencial: l'*actitud de l'educador* davant dels innumbrables fets, previstos o imprevisibles, que demanen una resposta immediata. Sovint aquesta actitud està envoltada de dubte i d'incertesa: l'educador es troba davant d'uns *objectius de desenvolupament* de l'infant —de cada infant al seu ritme personal—, i també davant d'uns marcs de referència, de diversos ordres, com són els nivells de maduració i els diferents tipus d'hàbits de conducta.

El fet d'aconseguir l'equilibri entre els uns i els altres, és a dir, la relació adequada entre capacitat/estímul/acció, és el moll de l'os de la pedagogia. Aquesta relació aconseguida a la primera infància, és la que permetrà la vertebració en la qual es podran anar encaixant els elements educadors que gradualment s'adquireixin. L'educador té la responsabilitat de possibilitar a l'infant l'articulació d'unes estructures i al mateix temps té també la de fer aquestes estructures susceptibles de ser gradualment ampliades i fins i tot transformades. Cada cop veiem més necessària tant l'agilitat per modificar esquemes, en funció de noves relacions, com la possessió dels elements que permetin la formació d'una nova estructura.

Aquesta tasca educativa és especialment delicada quan es tracta de nens i nenes de 0 a 6 anys: d'una banda ja sabem que les línies de la personalitat de l'individu es configuren en aquesta primera fase; d'altra banda, tenim l'experiència que els educadors d'*infants* en el sentit etimològic de la paraula (*que encara no són capaços d'expressar verbalment* la seva resposta a una acció determinada), necessiten un bon bagatge de sensibilitat, d'intuïció i de recursos educatius per suplir el que en altres edats pot venir facilitat pels mateixos educands.

En una primera fase del desenvolupament hi ha vessants força clares d'aquests aspectes: el propi cos, l'espai, el temps... D'uns anys ençà, l'impuls de la psicopedagogia en aquest camp ha estat força estès i beneficiós.

Cal trobar però, les estructures que corresponen a cada etapa i a cada situació; més ben dit, la forma que prenguin aquestes estructures serà diversa segons cada moment i/o situació.

Hi ha unes constants en els objectius educatius: a grans trets, i cercant un esquema vàlid per als 0-6 anys, distingiríem 3 etapes i ens atreviríem a reduir les característiques educatives de cada una, de la forma següent:

1. DEL NEIXEMENT ALS 15-18 MESOS

A partir dels estats de tensió-necessitat/benestar.

ORGANITZACIÓ DEL PRIMER QUADRE DE REFERÈNCIA

- El que és interior a ell/el que li és exterior.
- Pas gradual d'impressions rebudes passivament a situacions buscades o defugides.

2. DELS 15-18 MESOS ALS 3 ANYS

Inici de l'emancipació

AMPLIACIÓ DEL CAMP D'EXPERIÈNCIES ..... caminar

ORGANITZACIÓ DEL CAMP MENTAL ..... parlar

- «JO» COM ENTITAT DIFERENCIADA DELS ALTRES
- exploració i activitat
  - interacció amb els altres
  - posició

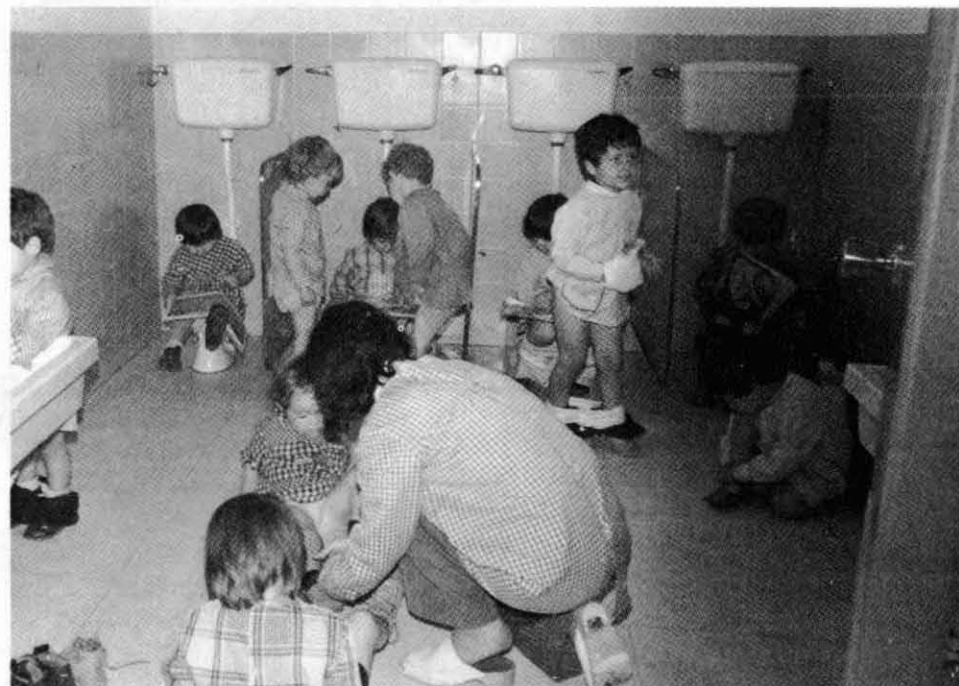
Tant a la 1ª com a la 2ª etapa, té una importància fonamental la *relació constant i positiva amb l'adult*.

3. DELS 3 ALS 6 ANYS

Apropament a la realitat exterior, a la qual cal fer front

AUTONOMIA PERSONAL

- seguretat personal   coneixement d'un mateix i assimilació del propi jo
capacitat de superació de la pròpia realitat
- seguretat afectiva   capacitat d'expressió i comunicació
capacitat de fruïció

CAPACITAT DE RELACIÓ

- amb les persones del voltant
- amb l'entorn

Aquestes constants tenen expressions diverses: segons les edats dels infants, el grup que formen, l'ambient en què es troba immers el centre, l'etapa en la història del mateix centre educatiu...

Ja sabem que com més petit és l'infant, més globalitzats trobem tant els estímuls com les respostes. També sabem que serà feina de l'educador facilitar ocasions d'estímul per tal d'ampliar el ventall de respostes i donar ocasió que les accions del nen gradualment passin d'instintives, a habituals, conscients i finalment voluntàries i personals («organitzades», que diu Piaget). Potser cal advertir que quan fem referència a la raó, no ens referim mai a infants de meys de 6-7 anys («l'edat de l'ús de raó», que diuen els avis). Hauríem de diferenciar entre l'inici de la consciència, entesa aquesta com la capacitat d'interiorització, i la possibilitat de descobrir mentalment*. A la pràctica, a casa o a l'escola bressol, l'educador es troba amb la dificultat d'esbrinar el que la seva actuació afavorirà o el que reprimirà o, canviant el to de l'expressió, el que consentirà i el que orientarà. Entre un i altre terme, haurà de fer la seva opció. Per exemple, quan un grup de nens i nenes que comencen a servir-se de la cullera, fan la descoberta d'abocar el iogurt i l'experiència de manipular la massa semi-sòlida, ¿quina serà la línia d'equilibri entre donar peu a la fruïció i a l'enriquiment del tempteig experimental, i evitar la contradicció que la situació pot representar de cara als hàbits d'higiene i al tipus de conducta que normalment fomentem a casa i/o a l'escola bressol? Ja sabem, d'altra banda, la finor dels menuts per copsar l'actitud de dubte o de desconcert de l'educador, al mateix temps que la possibilitat del grup de mostrar-se tranquils i feliços quan la persona amb la qual es senten segurs, té habilitat i recursos educatius per canviar a temps la situació per una altra que els resulti a mida.

Instintivament, sovint desitjaríem fórmules d'actuacions concretes; el fet és que, sense adonar-nos-en, ens les fem. Expressions com «Això es fa així...», «La sopa es menja de tal manera», «Els nens diuen Bon dia; gràcies...», en el tracte directe amb els infants, i d'altres com «A tal edat correspon fer...» (sense diferenciar ambients ni situacions) «sempre s'ha fet així...», en les converses entre mestres, es trasllueix que determinats valors, esquemes, etc., han estat elevats a la categoria d'imperatius generalitzats. Evidentment, segons com es prenen les expressions d'aquesta mena, ens són una temptació per la facilitat enganyosa que representen d'educar segons uns motlles.

* Considerem que cal defugir la transposició a aquestes edats d'actuacions que poden ser vàlides en etapes posteriors. Així, per exemple, sovint es troben educadors que, en un intent d'afavorir la interiorització demanen a un nen de menys de 7 anys que «pensi» el que ha fet, reflexioni sobre el que ha dit. Ens sembla que aquestes paraules per elles mateixes resulten inútils: el que el nen copsa en tot cas, és l'actitud de l'educador, i com sempre que se li presta atenció directa, el nen reacciona en el sentit que s'espera d'ell. Si en comptes de recórrer al raonament, apel·léssim a les vivències de l'infant, preguntant, per exemple si «està content» del que ha fet, o de com ha tractat el company, segurament l'actuació resultaria més adequada, tant a l'etapa evolutiva del nen, com als objectius que l'educador es proposa.

Sovint, l'educador de 0-6 anys, desitjaria com a mínim aquelles normes de convivència que a l'escola d'EGB poden ser acordades pel conjunt del grup, alumnes i mestre. No únicament això no és possible, sinó que els educadors tenim l'experiència que quan es posen normes que el nen no pot complir, i segons els temperaments, hi haurà infant que s'angoixarà i hi haurà qui es desentendrà, cada una de les reaccions amb les corresponents implicacions educatives.

Convé precisar que, si bé no hi pot haver normes intocables, el que sí ha d'haver-hi són criteris educatius i un coneixement de la psicologia de l'infant i del comportament del grup (encara que el componguin nens de 3 anys). En les situacions més compromeses, potser l'únic recurs serà conèixer els extrems en els que no volem caure: ni impedir l'experimentació, ni permetre que l'aldarull s'endugui el fruit positiu de l'experiència, per exemple, en el cas dels nens que aboquen el iogurt. Entremig, el bon sentit, junt amb l'experiència i la intuïció, ens seran la clau per trobar l'actuació que en aquell moment sigui més adequada. Dóna confiança el saber que en educació, així com no hi ha cap actuació sense signe ni cap gest neutre, així també poques vegades ens ho juguem tot a una carta. Després d'una actuació poc afortunada, tindrem la possibilitat que el proper sigui un pas nou en la línia que creiem adequada. A més a més, hem de recordar que els nens tenen un sisè sentit —que, com més petits i més senzills, resulta més intens— per copsar l'actitud i la intenció de l'adult. En aquest sentit, resulta viu el cas d'algun mestre que, en un ambient amb mancances de tota mena, maldava per ensenyar fórmules d'educació social a nens d'uns 6-7 anys, que tot just iniciaven un procés de convivència amb un sector social més ampli que l'exclusivament familiar. Els nens van copsar que es tractava de repetir algunes expressions que a ells els resultaven distants i buides; tenien la bona voluntat de repetir-les, però no eren capaços d'encertar la que s'esqueia en cada situació. Així, al matí, arribaven a l'escola llençant un alegre «Perdó», o «Si us plau...», o «Gràcies». Quan se sentia algun «Bon dia» només era degut a l'atzar, mai però a la comprensió del contingut. No va ser gens difícil deixar les fórmules per al moment que la maduresa les reclamés i quedar-se amb el que era l'essencial en aquell moment: que tant l'educador que els rebia com els nens que arribaven al centre expressessin l'actitud de satisfacció i de bona disposició en començar junts aquell dia.

I hom torna a fer-se la pregunta, antiga, ja de Sòcrates, ara però amb visió de praxi: l'educació deu ser una ciència?; o és un art? Avui encara caldria afegir-hi: o una tècnica?

No solament cadascú podem donar-hi la pròpia resposta, sinó que, a cada actuació podríem veure què hi ha de cada un d'aquests aspectes, i en cada situació veure quina proporció cal de cadascun.

M.T.C.M.

LLIBRES ABANS DE LLEGIR

MARION DURAND

Diari, calendari, programa de tele, manuals de cuina, llibres per a llegir, el paper imprès, són coses que són a tot arreu presents sota qualsevol forma: llegir és una activitat ben familiar per a l'infant que veu com els seus pares consulten tal o tal altre llibre, encara que ell no sàpiga llegir.

Els petits, gràcies a un simple joc d'imitació, manipulen llibres, diuen que llegeixen, definint així una activitat ben específica, en relació amb aquest objecte específic que és el llibre; i encara que aquesta manipulació no tingui massa relació amb el contingut del llibre (quantes vegades no hem vist els infants mirant els llibres al revés, o tafanejant les pàgines escrites, en lloc de fer-ho per les que contenen imatges), aquesta activitat és una demostració que ja existeix una relació física entre l'infant i els llibres.

Aquesta relació amb el llibre adquireix tot el seu sentit quan l'infant no només s'interessa pels seus continguts, sinó quan s'interessa i descobreix que pot mirar dins del llibre. Aquesta descoberta es fa generalment al costat d'un adult, i converteix la lectura en un moment tranquil i privilegiat en el qual el nen expressa, al mateix temps, intel·ligència i afectivitat. Si pensem en llibres per als més petits, ràpidament se'ns acudeixen tres preguntes:

- què vol dir «llegir» per a aquells que no saben llegir encara?
- per què i com «llegir» amb ells?
- quins llibres cal llegir per a ells?

Primer de tot: Reconèixer

Els infants d'avui semblen tenir més capacitat de percepció (quantitativa i qualitativa) que els infants de la mateixa edat de les generacions precedents. L'entorn està ple de colors, de formes variades, i les imatges de la tele que embolcallen l'infant des de ben petit, no semblen pas passar-hi desapercebudes. Els bebès coneixen des de ben aviat el seu biberó, l'associen al plaer de l'alimentació, i manifesten llur impaciència quan el biberó apareix davant el seu camp visual. Veuen l'objecte real i el reconeixen. Quan l'infant percep imatges i comença a identificar objectes, realitza una activitat mental molt més elaborada, ja que no es troba en presència de l'objecte real sinó davant de la seva *representació*.

Reconèixer els objectes per la seva imatge, cridar-los pel seu nom, és apropiat-se d'ells i fer-se'n amo d'una altra manera. Aquesta conquesta procura a l'infant un plaer manifest i només cal veure l'infant lector davant del seu «imatger» per comprendre fins a quin punt l'estimula aquest retrobament entre la imatge i ell: concentra la seva atenció, toca la imatge amb el seu dit, i per dominar millor la imatge, diu ben fort el nom d'allò que ha reconegut.

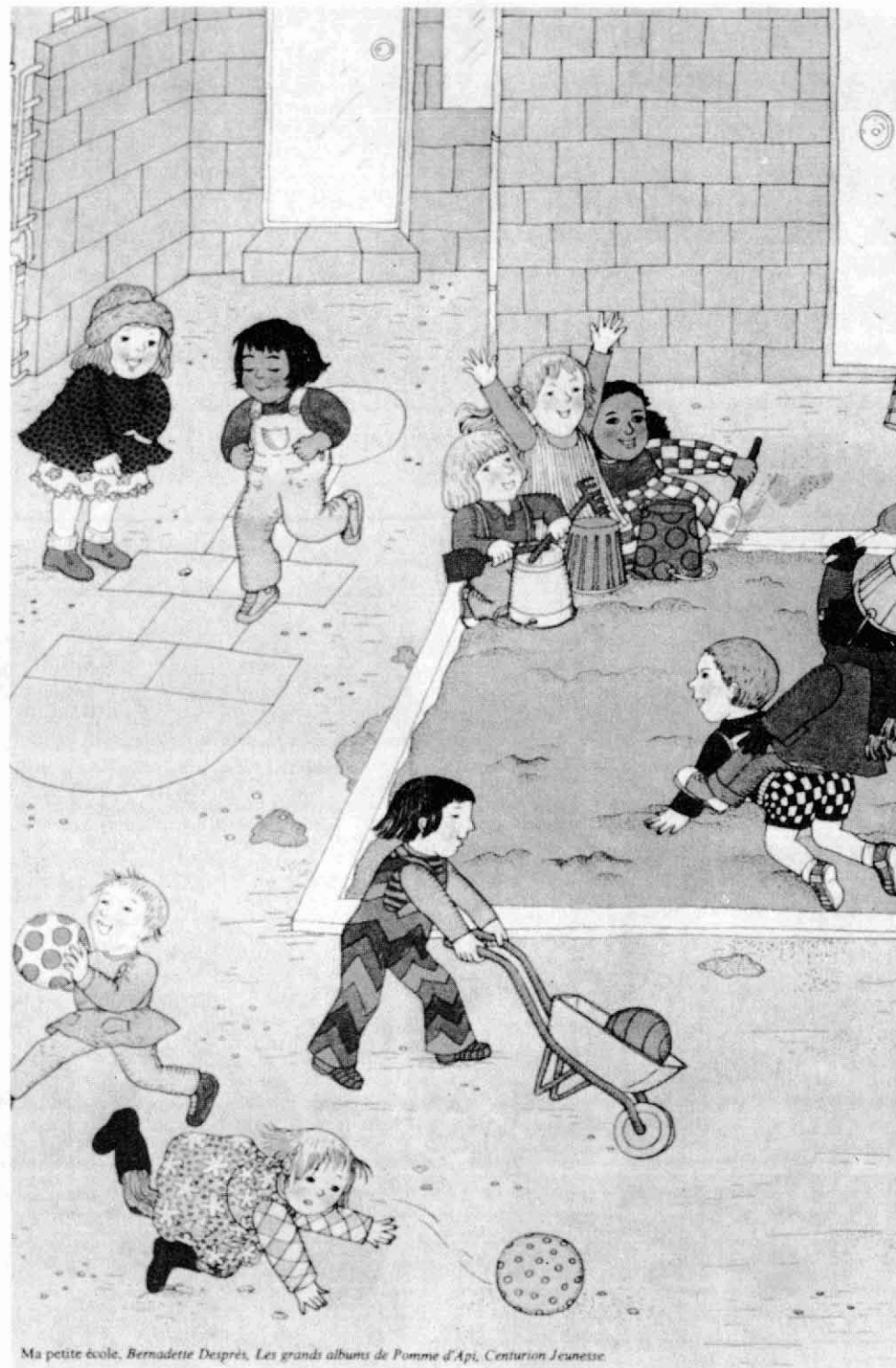
Després, reconèixer-se

Però llegir no és només identificar, és també *identificar-se*, veure un personatge, reconèixer-lo com a germà, igual i diferent alhora, implicar-se afectivament amb aquest retrobament i retrobar la pròpia imatge. Llegir un missatge és ser capaç d'apropriar-se del seu missatge, de fer seva la vivència del personatge. Els petits tenen capacitat de percebre'n el contingut elemental, essencialment afectiu.

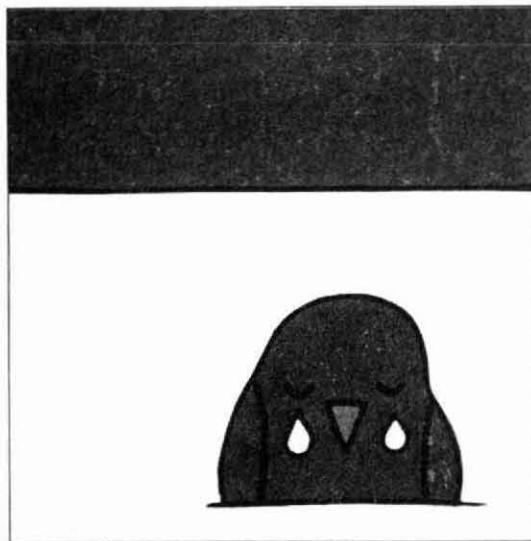
Veuen que el personatge plora, riu i estima, i s'emocionen també ells, fins al punt de plorar per les seves trifugues, riure-les i estimar-les. Així l'amañac de «*Papa Ours*» o la tristesa del «*Petit Lapin*» tenen el poder de trasbalsar el petit lector. L'infant experimenta un plaer i una emoció que no s'assemblen a cap altre i que són específicament humans.

I també imaginar...

Llegir una imatge és també tenir accés a un conjunt de convencions gràfiques pròpies de la nostra cultura i de la nostra societat: així representem l'aigua amb una forma blava —en superfície plana— i l'infant l'entén tan bé, que no és estrany de veure un infant de 18 mesos col·locar el llibre per terra, pujar de peus damunt de la taca blava i exclamar: «a l'aigua». L'infant demostra així que ha llegit la imatge correctament: s'ha col·locat damunt l'espai del llibre, i és capaç d'imaginar l'aigua en l'absència de l'aigua real, però això sí, en presència d'un signe gràfic que significa l'aigua.

Ma petite école, Bernadette Després, Les grands albums de Pomme d'Api, Centurion Jeunesse

L'ocell que plora

El conill amb els braços carregats de justes

L'ocell a l'aixopluc

Llibres per a bebès

La lectura de la imatge no és cosa que s'aprèn en un sol dia ni d'un sol cop, és quelcom que es va fent progressivament, seguint l'evolució intel·lectual i afectiva de tots i cadascú de nosaltres i que va ben lligada a les estimulacions aportades per l'infant. És cert que cada infant és diferent, però es pot afirmar que en general tots passen les mateixes etapes, que es coneixen per instint i per bon sentit. Per això, no se'ns acudirà pas de donar a un infant de 18 mesos un llibre complicat, il·lustrat subtilment, complex i ple d'al·lusions. Més aviat triarem per a ell un llibre ben senzill, amb imatges llegibles que no presentin dificultats de percepció: un tema central, formes senceres i netes, paginat ben clar, format reduït. Aquests imperatius de senzillesa no impliquen una imatge pobra, tal com alguns temen. Alguns dibuixants com Dick Bruna, John Burningham, Helen Oxenbury o Danièle Bour, amb estils radicalment diferents saben fer dibuixos senzills, perceptibles fàcilment, i no són mai insulsos ni irrisoris, sinó ben al contrari, dibuixos vius, presents i divertits. Les seves imatges són ben dibuixades, clares i sovint sense «decoració»; el personatge no es repeteix dues vegades a la mateixa doble pàgina, ja que els petits quan veuen dues formes diferents en el mateix espai de paper, veuen dos personatges diferents. Aquests primers llibres que hom anomena «imatgers» mostren objectes o situacions que els petits poden reconèixer fàcilment. No expliquen pas una història perquè la primera lectura és la de la imatge aïllada amb un tema central únic.

Passeig per les imatges

Als infants, ben aviat, els agrada allò que anomenem «lectura-passeig», és a dir, la lectura d'una gran imatge on formiguegen nombrosos temes: l'ull del lector va d'un tema a l'altre, s'atura, torna a un detall, explora amb plaer aquest univers tan ric. Aquest tipus de lectura demana molt de temps i aquest vagabundejar es converteix en «caça furtiva» quan el lector juga a buscar alguna cosa dins de la imatge, quan en busca un element, o quan li dona un sentit.

La lectura a la falda

Quan hom llegeix un llibre d'imatges a un infant, es produeix una veritable intimitat entre ell i el que llegeix. El tenim a la falda, molt a prop nostre i mirem les imatges amb ell. Llavors s'estableix una relació triangular: el llibre/l'adult/el nen, on cadascú hi juga un paper. L'infant que llegeix la imatge, que s'identifica amb tal o qual personatge, parla amb l'adult present i per mediació del personatge triat, ens diu moltes coses d'ell mateix, les seves vivències, de com es veu ell mateix. Quan un infant mira uns personatges en tria un i diu posant-hi el dit al damunt: «Aquest sóc jo». La tria que ha fet no és una tria innocent; ens està dient quelcom d'important sobre ell mateix. Quan això passa, l'infant no tria guiant-se pels as-

pectes externs del personatge (color del vestit, dels cabells, etc.) sinó que ha escollit una imatge, una situació que l'afecta, en la qual troba una emoció o un sentiment experimentat algun altre cop. La nena que diu «aquesta sóc jo» tot mostrant aquell personatge que plora agafat a les faldilles de la mestra, ens està informant sobre unes emocions seves viscudes recentment. El llibre és un pretext per parlar i per ser escoltat. És com un mirall en el que hom es pot mirar, alhora que ajuda a parlar d'un mateix.

Seguir el fil de la història

Tant si hi ha un sol objecte com si es tracta de l'abundor de petits temes, estem parlant de la lectura d'una sola imatge. Es pot llegir qualsevol llibre d'una manera fragmentada parant-se davant de cada imatge, com si es tractés d'un espectacle tancat, que té sentit per ell mateix i no necessàriament lligat a la resta del llibre. Aquestes primeres lectures de la imatge, en les que es mira amb l'infant i es parla amb ell, comentant tot allò que veiem, constitueixen una etapa important. Aquesta forma de llegir les imatges, sense explicar la història seguint les pàgines, demostra que, abans de llegir, hi ha diferents possibilitats d'utilització dels llibres. Però llegir un llibre d'imatges, és tenir accés a una seqüència, ésser capaç d'encadenar i de comprendre què passa a un mateix personatge repetit de pàgina en pàgina en els diferents moments de la seva història. És comprendre què hi ha *entre* les imatges, allò que no està necessàriament representat en les imatges, però que és absolutament necessari per la lògica de la història. Per exemple la història *El Conillet a la neu* ens presenta una successió d'imatges on es veu l'ocell que plora, el conill que s'emociona i també plora, el conill amb els braços carregats de fustes, l'ocell a l'aixopluc de la casa de fusta. Per llegir aquesta seqüència de les imatges cal ser capaç d'imaginar sense veure'l el conillet que busca les fustes i les eines a casa seva. La imatge del conillet amb les fustes és el resultat d'una acció que no es veu en la imatge.

El text; una guia insubstituïble

Fer el lligam entre les imatges, articular els moments representats i, sobretot, donar-los un sentit únic, és la funció *del text*, o de la paraula de l'adult que instintivament parla tot mirant el llibre conjuntament amb l'infant, girant la pàgina i descobrint la imatge següent. La presència del text canalitza la lectura i redueix les possibilitats gairebé infinites d'interpretació de la imatge. Per tal que la seqüència tingui un significat coherent, cal que cada etapa sigui compresa pel lector d'una única manera; aquella que fa possible i coherent la lògica de tot el conjunt. Per exemple, en la història *El Conillet a la neu* és important que el text digui que l'ocell té fred, això explica les llàgrimes, després el conillet que comparteix el patir de l'ocell i que pren la decisió d'actuar. L'infant que sap fer els lligams esdevé capaç de seguir els episodis successius d'una història que s'inscriu en el temps, història encara molt senzilla, construïda sobre un tema pròxim als interessos dels més petits, interessos quasi sempre afectius. Diversos episodis po-

den encadenar-se i articular-se, donant un començament a la història, un desenvolupament, una fi. Els textos dels llibres dedicats als més petits sovint són difícils, i en lloc d'ajudar l'infant a centrar-se en el fil de la història, fan digressions més o menys literàries que allunyen el lector de l'explicació en lloc de fer-l'hi entrar. L'interès passa per «dir» la història modificant-la, per fer-la més explícita i més directa.

És inútil de voler adaptar la història a l'infant lector tot personalitzant-la. Cal confiar en les possibilitats d'identificació dels infants. Si el lector es vol identificar amb tal o qual personatge, ja ho farà. És lliure de reconèixer-se o no en tal o qual història. Corregir la història donant per exemple al personatge central el nom de l'infant lector, és alhora tòrcer la història i atemptar contra la llibertat del lector. És voler-la convertir, a qualsevol preu, en una història «funcional», és a dir, moralitzant i utilitzar-la com un instrument de poder sobre l'infant.

Duvet Pistache et Fanny explica l'adopció de *Duvet*, no el de *Julien* o el de *Marie*. Però *Julien* o *Marie* són lliures de sentir-s'hi pròxims i de retrobar-hi la pròpia història o les pròpies emocions.

Si els adults no llegim també com si llegíssim aquella història per a nosaltres, si no ens hi identifiquem, correm el perill de no entendre què diu l'infant. Ser lector amb l'infant no és tan sols posar-se en una actitud de neutralitat; és ésser receptiu tant de l'infant com de la història que li estem llegint.

La lectura recomençada cada dia

Quan a un petit li agrada una història, la demana cent vegades i cada una d'aquestes cent vegades, amb un plaer evident, sempre renovellat. Allà retroba el mateix personatge amb el qual passa pors, s'emociona, entre lectura i lectura reviu el plaer del retrobament i, alhora, el plaer de sentir-se segur. Aquesta vinculació, aquesta necessitat de tenir el llibre amic ben a prop demostren fins a quin punt el llibre hauria de tenir el seu lloc en l'entorn quotidià dels infants. El «*Pere Castor*» creador els anys 30 d'una gran col·lecció de llibres per a infants, deia que el llibre d'imatges és un «*objecte afectiu*»; no es podria definir millor i d'altra banda es veu positiu que els infants es vinculin als seus llibres com a les altres joguines. Cada cop hi ha més joguines i més sofisticades. Dins d'aquesta abundància els llibres haurien d'ocupar un lloc, tant a casa com a la guarderia, llocs on encara tenen una tímida entrada. Els infants haurien de poder trobar llibres a tot arreu on passen el temps: a la guarderia, a l'esplai, a les colònies. Quan hem d'escollir un llibre per a un petit quedem perplexos davant la quantitat de llibres que s'acumulen a la llibreria. Hauriem de fullejar el llibre i no pas guiar-nos per la seva coberta; no es poden veure ni comprar llibres com si fossin paquets de macarrons. Triar és fer coneixença i, de la mateixa manera que hom no explica mai un conte o una història que no estima o que ens deixa indiferents, cal sentir-se d'acord amb l'atmosfera que es desprèn del llibre.

Llegir avui per llegir demà

Si els llibres són objectes familiars, els infants poden aprendre des de ben petits que cada llibre permet coses diferents: somniar, saber més coses, tenir por, reflexionar, emocionar-se, riure, jugar amb les paraules: són algunes de les possibilitats, cada una de les quals aporta un plaer diferent al lector. La lectura del llibre d'imatges que és un plaer compartit en la primera infància, és un plaer doblement important. Important primerament pel moment en què es realitza, car és un moment de comunicació original entre petits i grans. Comunicació on els sentiments s'expressen amb força, però que al mateix temps són viscuts a distància pel sol fet que es tracta d'un llibre en el qual tot pot prendre una dimensió diferent de la real, com per exemple la de l'humor. Aquesta lectura és important, també, perquè aprenent a estimar els llibres quan s'és petit, potser ja es té entre mans l'instrument essencial per esdevenir un bon lector i la clau que obre la porta a totes les lectures.

M.D.

Traducció de: MARION DURAND «Des livres avant de savoir lire» AIMER LIRE. Ed. Bayard Presse Jeune, París. set. 1982.

XUMAR

ROSA ESCOLÀ i LLUÏSA VALLS

Iniciació i evolució de la succió

És una activitat reflexa que es dona ja abans del neixement; s'ha pogut comprovar que a partir de les 27 setmanes de gestació, el fetus xuma el dit dins de l'úter i alguns nens neixen amb senyals al dit gros de la mà, la qual cosa fa pensar que es tracta d'un fet innat.

A partir del neixement, la vida instintiva del nen està concentrada en la boca i en la nutrició; el reflex de succió li és necessari per alimentar-se.

Durant els sis primers mesos el plaer que produeix la succió ocupa la major part del temps del nen, fins i tot després de prendre el pit o la farineta, per seguir prolongant aquest plaer.

Cada tipus de percepció s'inicia en la boca, ja que és en aquest òrgan on es reuneixen totes les terminacions sensorials. Quan el nen petit arriba a posar-se el dit a la boca, ja ha pres consciència d'una primera conquesta seva: és la primera cosa que pot fer per si sol, el primer pas vers l'autonomia. Això li dona la possibilitat de consolar-se i donar-se plaer quan vulgui, alhora que denota la capacitat de coordinar els moviments de les mans i d'enllaçar la idea de satisfer una necessitat amb la d'endur-se un objecte a la boca: el dit o el xumet. També li possibilita el descobriment del món que l'envolta a partir de prendre contacte amb els objectes xupant-los, mirant-los, etc.

A través de la boca es provoca una íntima relació amb la mare. El nou nat constitueix un tot amb ella, sense autonomia; gradualment prendrà consciència que la mare és externa a ell. La boca, en aquest període, té un rol determinant, ja que és la mediació entre la percepció interior i exterior del lactant.

Necessitat de xumar

La succió (dit o xumet) per al nen, és una activitat que li permet tenir uns recursos d'ell per auto-complaire's en els moments de gana, son, angouxa... procurant-li relaxament, satisfacció i seguretat.

La succió li és un plaer necessari, amb un contingut emotiu altament gratificant que el reforça a sentir-se independent i autosuficient d'aquest món extern que no pot encara dominar; l'ajuda a reforçar la seva individualitat que en molts moments està amenaçada. El nen, quan trobi tranquil·lament d'altres maneres de realitzar-se i afermar la seva pròpia personalitat, sentint-se segur d'ell mateix, anirà deixant per si sol de xumar el dit o el xumet.

Els nens tenen en el dit un mitjà màgic per a ser forts; de mica en mica aniran veient el món i la realitat com és, sense que això suposi una impo-

sició de l'adult, i que ell la pugui descobrir de manera que aquest aprenentatge no signifiqui la pèrdua de la seva realitat: la del seu món intern. El dit és un símbol de la seva omnipotència i de la seva impotència.

Pot ser que el fet d'adquirir nous aprenentatges li provoqui noves inseguretats i, per tant, una necessitat de tornar a buscar la seva seguretat (necessitat de xumar); aquesta regressió consistirà en una part normal del seu desenvolupament, en una alternança de progressió, equilibri i regressió.

Problemes

DENTICIÓ

Es creu que el fet de xumar pot portar malformacions en el paladar i les dents. Hi ha una diversitat d'opinions entre dentistes i estomatòlegs recents: la succió del dit o xumet no és suficient per donar-se una deformació dentària; dependrà també d'altres anomalies (debilitat dels músculs dels llavis, que interposi la llengua entre les dents, etc.).

Sembla ser que fins als 6 o 7 anys en què apareix la dentició definitiva, aquestes malformacions lleus es poden corregir per si soles ja que són reversibles, tenint en compte que l'hàbit de xumar normalment desapareix abans d'aquesta edat (Lewis i Graver).

PSICOLÒGICS

Cal distingir entre el nen que utilitza la succió del dit o xumet en diferents moments de manera natural, del nen que ho fa constantment com inhibició, refugi i aïllament de l'entorn. Aquesta última conducta pot ser preocupant, ja que reflecteix una problemàtica de manca d'afectivitat, problemes ambientals, psicològics, etc. En aquests casos la solució no serà reprimir que el nen succioni; s'hauran de buscar les causes dels seus problemes i incidir sobre la causa i no sobre el fet.

Paper de l'adult

L'hàbit de succionar, de vegades, no és del tot acceptat per l'adult; li provoca ansietats i contradiccions, ja que li sembla que el nen que ho fa dona la imatge de nen petit o de tenir problemes.

Pensem que al nen això se li ha de respectar i que el nostre paper no ha de ser ni de fomentar-li ni de reprimir-li; tan sols cal entendre les seves necessitats, cal donar-li suport i ajudar-lo a descobrir noves possibilitats i així anirà reforçant la seva personalitat.

La nostra actitud de negar-li-ho, encara li provocarà més desig, no canviarà la seva necessitat de plaer i en comptes de ser-li gratificant, la pèrdua d'aquest objecte íntimament lligat amb ell, li serà frustrant, ja que perdrà alguna cosa de si mateix que havia projectat en aquest objecte tan estimat.

...I el nen, dins seu, deu pensar: Què passa? ...si a mi m'agrada!!!

R.E. i LL.V.

Escola Bressol Palomar. Barcelona. Grup «Caminants»

Bibliografia:

- Ajuriaguerra, J. *Manual de Psiquiatria Infantil*. Barcelona. Toray-Masson, 1973.
- Rosenbluth, Dina. *Su bebé*. Barcelona. Paidós, 1982.

NOVETATS PARVULARI

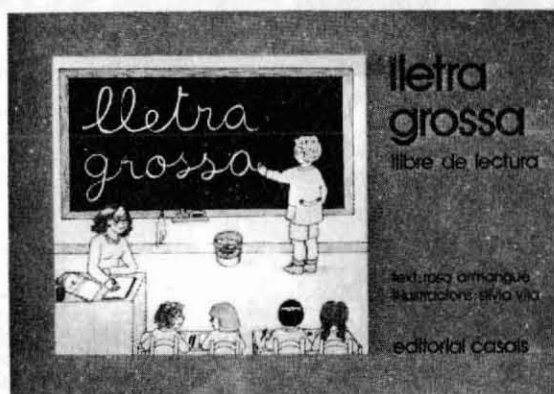
Bon dia, escola

Collecció «Pensament i llenguatge». Collecció d'imatges i textos per a jugar i aprendre. A partir de 3 anys. Ensenyament globalitzat. Edició en català i castellà. La collecció consta de tres carpetes amb sis llibres cada una, fulls de cartolina amb imatges troquelades i una guia per al mestre.
Textos: Maria Martínez. *Il·lustracions:* Carme Solé.

Lletra grossa

Primeres lletres treballades a poc a poc i amb ordre de dificultats és el que ve a substituir la tradicional «cartilla». Aquest material pot ser utilitzat a partir de primera etapa de Parvulari fins a primer d'EGB, segons nivells. Edicions en català i castellà.

Text: Rosa Armangué. *Il·lustracions:* Sílvia Vila.

Gatet, mixet

Material per treballar d'una manera progressiva la comprensió i l'expressió oral a parvulari. Cada bloc consta de sis contes, material per al nen i guia per al mestre.
Autors: Mercè Abeyà, Àngels Prat, Fina Rifà.

MATERNAL-PARVULARI-E.G.B.-B.U.P.

Editorial Casals S.A.

Casp, 79. Barcelona-13. Tels. 245 72 03 - 04

escola 3-6

FESTA DE TARDOR

ESCOLA JUNGFRAU: MESTRES CICLE INICIAL

Objectius

La Festa de Tardor, Tots Sants, és la diada tradicional per excel·lència d'aquesta estació. Si volem fer viure a l'escola el folklore i tot el que de vivències aporta aquest, evidentment hem de celebrar aquesta data.

Totes les nostres festes populars tenen un fort lligam amb el cicle natural: l'home i la natura. És evident que en aquesta estació la natura sofreix un canvi, tota ella es replega a causa de la gran letargia de l'hivern i l'home viu paral·lelament a aquest canvi i l'assumeix.

El nostre nen es mou en un medi urbà, lluny de molts elements visibles que provoquen el canvi d'estació. Hem de possibilitar al nostre noi la vivència d'aquestes transformacions; introduir-li la idea de decadència del món vegetal, ja que aquesta estació ens anuncia la mort cíclica de la natura. Li hem de fer veure que el pagès recull els fruits de l'època i en guarda al seu rebost per a l'hivern que s'acosta, fa melmelades i confitures. Cal tenir el rebost ple, ja que l'hivern serà magre perquè la terra descansa.

Tenint clara la realitat dels nostres alumnes, a nivell escolar podríem proposar-nos dos objectius bàsics a l'hora de preparar la festa:

- a) Fer viure al nen la diada de «Tots Sants» com a culminació de la tardor.
- b) Fer descobrir als nens la sèrie d'elements de la natura que trobem reunits com a recull significatiu de l'època tardorenca.

Tenim un ventall gran de possibilitats a l'hora de preparar la festa. Aquesta té un caire molt vivencial: normalment es celebra a l'escola, en família i sovint al barri.

Hi ha, doncs, un primer motiu que aglutina la festa: l'àpat ritual que té un lloc prioritari en la celebració. Cal torrar i menjar castanyes (popularment, la Castanyada) i cal fer-ho al voltant del foc: aquí hi trobem dos símbols clars, el fruit de l'època i el foc tan necessari per aturar el fred que arriba. També els panellets (pans petits) són un altre element de l'àpat, bons i calòrics i fets dels fruits tardorencs.

Hi ha altres elements fora del ritual típic de la festa i que van més lligats amb el segon objectiu. Tots aquests recursos van enllaçats amb la natura i les seves transformacions:

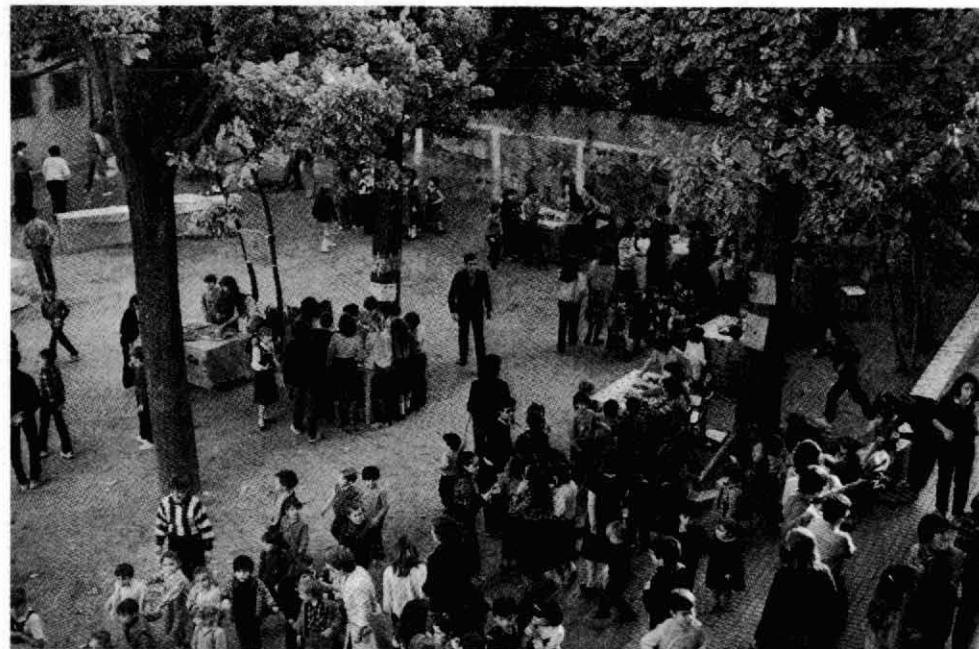
- a) *El temps.* Els dies són més curts, les tonalitats del cel són més suaus, hi ha una claror diferent i els colors canvien. També la roba que porten els nens és diferent, és de més abric perquè el fred ja ha arribat.
- b) *El món vegetal.* Hi ha molts canvis visibles per al noi: la caiguda de la fulla, la recollida de fruits propis de l'estació, les herbes oloroses s'escampen pel bosc (romaní, farigola, espígol...) apareixen els bolets.
- c) *El món animal.* Amb els primers freds, desapareixen els insectes, els ocells emigren a terres més càlides. Un punt i a part seria la caça en aquesta època i el perquè.

En tots aquests aspectes veiem com la creació es commou amb un repliegament lent i somort per preparar l'entrada de l'hivern.

A nivell escolar hem de fer viure tots aquests aspectes, o parcialment si es creu més vàlid, i hem d'ambientar l'escola amb els treballs fets per cada grup de cara al dia de la festa. A l'hora de muntar la celebració podem aprofitar tota la nostra cultura popular: fer representacions sobre cançons, dites, refranys, danses, poemes..., dels quals en trobarem un munt relacionats amb aquesta estació.

Per motivar la festa, o fins i tot després de realitzar-la, com a conclusió, podríem veure les possibilitats que ens dóna la ciutat (són mitjans més amplis i no tan específics però també vàlids):

- Hi ha la possibilitat d'una visita al mercat o a les botigues on els nois vegin els fruits que es venen, comprar els fruits característics de l'estació per estudiar-los i observar-los.
- Podríem visitar una pastisseria o un forn on hi haguessin panellets i preguntar com els fan i amb quins ingredients.

- També podríem visitar la típica castanyera, fent-li unes petites preguntes que abans haurien elaborat els nois i veure com cou les castanyes.
- En aquesta època també hi ha exposicions de bolets, s'ha d'aprofitar de veure-les.
- Fer observar al noi tots els cartells de la ciutat referits a la diada.

Preparació de la festa

A l'escola, les festes tradicionals són pensades i preparades per l'equip de mestres, si bé l'organització recau gairebé sempre sobre un coordinador ajudat pels nois i noies grans de l'escola. Procurem que siguin sempre mestres d'un cicle diferent els encarregats de fer-ho, la qual cosa permet l'aportació de noves idees, més creació i engrescament en la celebració. El cert és que sempre ens proposem millorar.

La Festa de Tardor és una de les festes que vivim més intensament i amb un caliu entranyable. A part del ric contingut tradicional i cultural, el fet de celebrar-la conjuntament tota l'escola (pares inclosos) crea un clima especial difícil d'explicar. Val a dir que la nostra comunitat escolar es troba situada en dos edificis, si bé no massa llunyans, on el parvulari està separat de la resta de l'escola.

Certament, en la motivació de la festa, a part d'un element molt tradicional com és l'àpat ritual de la Castanyada, hi busquem sempre un tema central, que aquest any partia del llenguatge plàstic i es concretava en «els colors del paisatge tardorenc», tema molt ric i creatiu per treballar a totes les edats i en els diferents llenguatges.

Considerem molt important el clima que es va fent al llarg dels dies que precedeixen la festa. Això vol dir que una setmana abans ja es crea un caliu molt viu i un cert encanteri enfront de la preparació i l'espera que, en certa manera, fa més suggestiva la festa.

Els nens de Parvulari i C. Inicial participen aportant el seu treball d'observació sensorial i recollint materials que han preparat amb interès i molta cura al llarg de la tardor. L'objecte d'estudi en aquestes edats gairebé sempre gira entorn de la caiguda de les fulles, els seus colors, les formes o bé el tacte; el temps, la claror, el cel i els colors del paisatge... també l'estudi dels fruits de l'època és un tema ric i vivencial.

A mesura que es creu convenient per a cada edat, el mestre va explicant el sentit de la festa i especialment el tema que s'hi treballarà; en aquest cas, els colors del paisatge. Aleshores, el sentit de col·laboració es fa més intens i la participació és més viva i enriquidora.

L'actitud del mestre ha de ser la d'impulsar i motivar la festa. És molt important considerar els interessos del grup a qui va dirigit i la seva edat. Valorem com a molt positiu en aquestes edats, aprofitar com a «nunci» de la festa els punts de partida següents:

- Explicar un conte dels colors de la Tardor.
- Anar al bosc a buscar castanyes.
- Acollir la notícia d'un nen que ha vist una castanyera.
- Estudiar fruits de l'època que després tindran un objectiu en la diada.
- Treballar un gravat de Tardor.
- Ensenyar una cançó de camp de recollida de fruits de l'època.
- Una dansa tradicional del camp com pot ser la de la verema o d'altres.
- Aprofitar qualsevol aspecte del folklore que enriqueix el nen en la seva expressió oral i al mateix temps el posa en contacte amb un llenguatge literari.

El cert és que el llenguatge plàstic juga un paper important en la preparació i ambientació de la festa. Els nens van fer murals amb diferents materials plàstics i també aprofitant les fulles caigudes o bé les closques de fruits secs que aporten riquesa creativa i fan present els elements reals de l'època.

Aquests murals van formar part de l'ambientació del jardí de l'escola, el dia de la festa, juntament amb d'altres de les classes més grans que plasmaron el seu treball amb d'altres llenguatges, per a millor lluïment de la diada. Els petits hi participaren fent serrells amb els colors de Tardor, seguint les directrius dels organitzadors, que serviren per decorar el jardí.

Val a dir que un altre aspecte molt ric i suggestiu per als nens fou l'elaboració de les menges; cada classe va preparar una menja diferent pròpia de l'època. Uns dies abans es va donar una llista als nens amb els ingredients i els estris que havien de portar de casa; les mares anaven atrafegades buscant tot allò que els nens els demanaven: coco ratllat, pols de xocolata, sucre, nous, magranes..., passant pels estris, cassoles, cullerots, i fins i tot fogons van tenir cabuda en el parvulari i les classes de C. Inicial. Donava gust l'interès i la il·lusió dels infants en preparar-ho tot. Els més petits van preparar iogurt amb nous, els de 4 anys panellets de coco, els de 5 desgranaven magranes, els de 6 anys feien confitura de raïm i els de 7, panellets de xocolata per poder convidar i donar a tastar a tothom que vingés a la festa. Les llepades de dits, les remenades, les olors, la cridòria i l'alegria omplien de vida l'escola. També van participar en la decoració de la seva paradeta de fira, preparant amb molta cura unes faldilles per adornar-la juntament amb un rètol anunciador del que s'hi podria trobar i tastar.

Arribat el gran dia de la festa, tot era alegria, goig i un cert neguit en l'espera. Calia veure com acabaria el treball i la vivència que feia dies anaven coent els petits en la seva vida escolar.

Els grans de 8è. ens van venir a buscar al parvulari i ens van acompanyar a l'escola gran. Tots emocionats vam fer camí cap allà. Fòrem acollits pel coordinador que ens donà la benvinguda i ens explicà el motiu pel qual ens reuníem. També hi eren presents els pares de la segona etapa. Els de

sisè i setè agafaren els nens en petits grupets i els anaven explicant els diferents contes sobre el tema dels colors que ells havien pensat i treballat en les classes de llengua i literatura de creació. Després van fer una passejada pel pati per contemplar la bella imatge tardorenca que s'oferia a través dels serrells de colors que havien fet els nens de tota l'escola, juntament amb els murals. A primera hora de la tarda, cada classe va anar a muntar la seva paradeta de fira. Això sí, només uns quants nens i la mestra; els altres hi anirien després i farien una roda al llarg de la tarda per poder estar tots una estoneta a la paradeta i convidar els amics, companys i familiars a anar a visitar la fira i a tastar les seves menges.

El pati bullia d'alegria; tot era il·lusió, color i encant. El jardí era ple de paradetes de fira. S'hi podia trobar iogurt amb nous, panellets de coco, de xocolata i de pinyons, magranes amb sucre, mató, herbes collides al bosc; confitura de raïm i melmelades fetes de diferents fruites; caramels, garrapinyades i crocant. Naturalment tot ho havien fet els nens de l'escola.

Aleshores els més menuts van anar a visitar la fira acompanyats pel seu mestre i a fer un tast en algunes de les parades abans de donar entrada als pares i familiars.

La imatge del foc presidia un racó del jardí amb un grup de pares que torraven castanyes, que abans havien preparat; a mesura que eren cuites, les anaven repartint als nens.

A la paradeta que van muntar els pares s'oferien castanyes i vi dolç; això sí, no hi eren a temps a torrar-les. I la castanyera, la vella castanyera amb la seva presència i la dolcesa al rostre, anava convidant a la quitxalla, donant una imatge tendra a la tradicional festa de la Castanyada.

Val a dir que els nens emocionats es delien esperant el moment precís en què s'obriria la porta de l'escola i es donaria entrada als pares i familiars per participar conjuntament de la festa.

El clima d'acolliment per part de tots era extraordinari. La satisfacció era present als rostres, especialment quan els familiars tastaven les menges i felicitaven els nens. La festa s'allargà fins al capvespre, quan ja les menges s'havien acabat, igual que la claror del dia, el caliu continuava...

Arribat el moment d'acabar, quan ja només restaven poques famílies al jardí, es començà a recollir i, mica en mica, només quedà el record i l'enyorança d'una tarda viscuda intensament amb entranyable tendresa i amb la satisfacció del treball ben fet, aconseguit amb la participació de tota la gran família que formem l'Escola.

M.C.I.E.J.

visca la pepa!

ESTIC CONTENTA!
HE APRÉS A FER UNA
LLETRA . LA MEVA!

PERÒ ARA QUE JA SÉ FER
LA MEVA LLETRA, NO ENTENC
PER QUÈ N'HE D'APRENDRE
24 MÉS!

O ÉS QUE...
SI N'APRENC 25,
PODRÉ VIURE 25 VIDES?

22-fàn

Les tendències generals de la pedagogia moderna en oposició a l'excès d'intel·lectualisme, es basen en una visió global de l'educació, incidint particularment en la motricitat, la sensorialitat i l'afectivitat. Una expressió dinàmica inclou per definició la idea de moviment amb tendència a l'expansivitat i sovint amb una direcció, això vol dir que surt d'una persona i pot ser captada per altres; en aquest punt, si obté resposta, s'estableix una comunicació.

LA MÚSICA

Comunicació i expressió dinàmica

MARGARIDA BARBAL I RODOREDA

Perquè la música és una expressió dinàmica?

La música es manifesta en el temps a través de sons i silencis que es succeeixen ordenadament. Aquesta successió implica moviment.

Un só és el resultat d'una vibració, per tant, abans, ha d'haver-hi hagut un moviment.

El músic que toca un instrument o canta en posició estàtica, sembla que té poc a veure amb el que acabem de dir, però d'una banda s'ha de tenir en compte que hi ha intèrprets mancats d'un moviment corporal lliure i expressiu, i d'altra banda, aquest moviment arriba a ser interioritzat i condensat a favor del resultat sonor.

Obviament els nens han de partir de l'experimentació d'un moviment físic que s'identifiqui amb la música per aconseguir la seva posterior interiorització.

La música forma part de la vida, és un dret dels nens

En totes les societats primitives la música ocupa un lloc privilegiat. La trobem sempre formant part dels esdeveniments cabdals de l'existència humana: està present en les festes, casaments, enterraments, collites i altres feines, guerres i gestes, ha estat un dels mitjans de comunicació de l'home amb la natura i amb Déu.

Per al nen petit la música té la mateixa funció: és una projecció del seu sentit de la vida.

La música al parvulari

Una necessitat vital i autèntica d'expressió, un art no pot ser entès com a disciplina simplement instructiva o aportadora de coneixements i tècniques. La música ha de ser una actitud.

Aquí ens trobem amb dos grans problemes reals:

a) el fet que hi ha uns tipus de música dirigits a una èlite, mentre que en general el nostre entorn és pobre en estímuls sonors de qualitat i sovint contaminat pel soroll.

b) la preparació dels mestres en aquest aspecte, avui per avui, és ben minsa i la majoria se senten incapacitats per a ensenyar música.

Com podrà el nen captar aquesta actitud del mestre si —en el millor dels casos— a l'hora de música és substituït per l'especialista? La música no es pot considerar «assignatura». Al nen, que és un tot, li costa d'entendre les fragmentacions.

Aquestes consideracions posen en relleu la importància de que sigui el propi mestre de la classe el qui comuniqui la seva vivència de la música als nens, admetent que sovint li caldrà l'ajut de l'especialista. A partir d'aquest plantejament podem parlar d'una música integrada en la vida de la classe i, per tant, dinàmica i viva.

Aspectes bàsics de l'educació musical

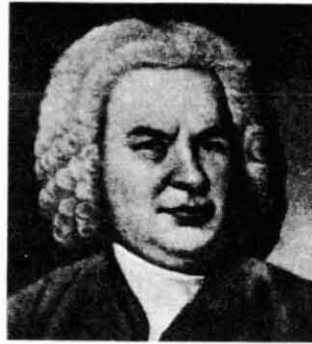
1. Sensibilitzar els nens cap al fenomen sonor en el que constantment estan submergits.
  - Porporcionar suficient material, situacions i possibilitats sonores a fi que puguin escoltar, imitar, reconèixer, reproduir i crear ells mateixos els sons, jugant i combinant-los com a material lògic que són.
  - Estimular el sentit crític i l'interès cap al descobriment de nous sons.
2. Acostar-los mitjançant la cançó popular a la font del seu folklore que ha conformat la manera de ser, els costums, llegendes i forma d'expressió de l'ètnia a la qual pertanyen.
  - La cançó és un mitjà d'expressió que permet de col·lectivitzar una activitat que requereix un alt grau de concentració i disciplina.
  - Posa en joc l'oida, la vista, la veu i demana participació i control corporal.
  - El nen ha de fer un esforç d'identificació amb el personatge o situació que interpreta.

ci-23

24-a

- Treballa vivencialment i conjuntament els dos aspectes fonamentals de la música: la melodia i el ritme.
  - Ofereix fórmules fetes de llenguatge que el nen emmagatzema enriquint el seu vocabulari, dicció i expressió oral.
3. Vivenciar cadascun dels elements que formen la música perquè sigui el seu propi cos, el moviment i finalment l'abstracció gràfica els factors que contribueixin a l'adquisició d'unes capacitats expressives i uns coneixements tècnics.
  4. Fer conèixer al nen, amb exemples al seu abast, el llegat que els grans músics ens han deixat.
  5. Gaudir de l'alegria que la cançó, la dansa i el ritme fan néixer en les persones, fent-les sentir-se plenes i sensibles.

Per on començar

Tot el que s'ha apuntat fins ara cal tenir-ho present per tal de no descuidar cap aspecte. El mestre ha de saber què pretén i on vol arribar, però la pràctica sempre parteix del concret, senzill i proper als nens. Aquest és també el perill de caure en les receptes que els manca el seu valor si no provenen d'altre plantejament més profund.

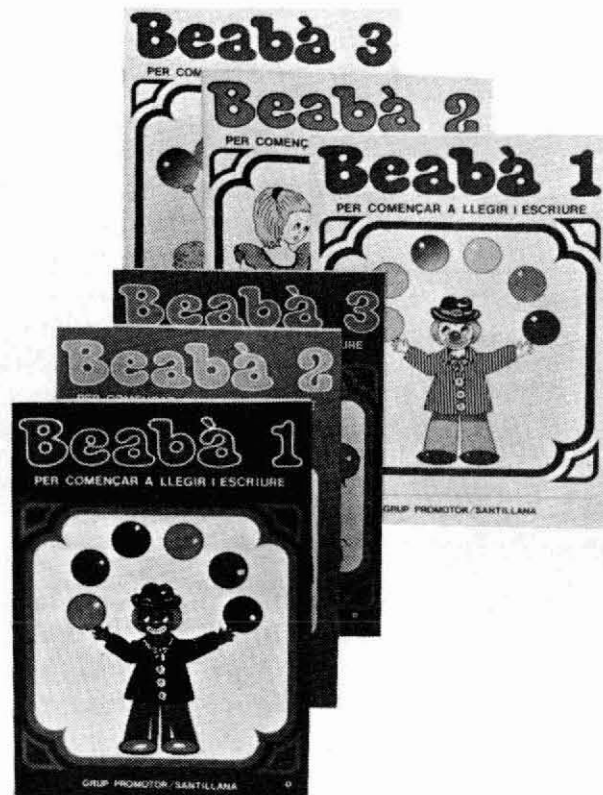
No obstant això, apuntarem alguns principis bàsics que ens serà bo recordar:

- La cançó sorgeix de qualsevol activitat, del curs de l'any, de les estacions, dels éssers de la natura i altres temes interessants per als nens.
- Cal ser natural i espontani però alhora respectuós i rigorós amb la música.
- L'observació dels nens, llurs motivacions, interessos i possibilitats motrius ens suggeriran quins exercicis concrets duren a un domini corporal i una expressió estètica del ritme.
- Cal conèixer les nostres limitacions, saber fins on podem arribar i en quins aspectes concrets ens cal assessorament o és preferible utilitzar gravacions i materials que ens ajudin.
- Recordar que la nostra actitud sempre és un exemple que oferim als nens i que sovint imiten.
- Proposar petits exercicis curts i graduals que no depassin les possibilitats del nen.
- Evitar el soroll desagradable i fer valorar el silenci tant necessari per al bon rendiment de qualsevol tasca.
- Anar introduint instruments que els nens puguin manipular i tenir-los a l'abast amb la resta del material de la classe.

M.B.R.

A PREESCOLAR

LLIBRES QUE ENSENYEN I DESPERTEN IL·LUSIONS

Així són les nostres dues sèries per als alumnes més petits: DE MICA EN MICA I BEABÀ.

La sèrie DE MICA EN MICA està constituïda per tres llibres, corresponents a 1r, 2n i 3r (3, 4 i 5 anys), que ajuden el mestre en la seva tasca diària enfront el grup de nens. El seu variat repertori d'activitats, alhora que treballa les diferents àrees d'aprenentatge (llenguatge, càlcul, motricitat i percepció), es presenta de manera motivadora i atractiva per a l'alumne.

La sèrie BEABÀ està integrada per sis quaderns, tres dels quals es destinen específicament a l'aprenentatge de la **lectura** i tres a l'adquisició de les habilitats motòriques que comporta l'**escriptura**.

GRUP PROMOTOR / SANTILLANA

Aribau, 228 - 08006 BARCELONA - Telèf. 93 / 200 94 00

PER UN ENSENYAMENT ARRELAT A CATALUNYA

És legítim, per part del pare, de tenir «por» del parvulari? NO, si aquesta por és fruit del temor de confrontar-se *afectivament* amb el mestre fins a desembocar en formes de veritable «gelosia». SÍ, si la por és fruit d'una percepció pedagògica fonamentada: el fet que l'escenografia didàctica (organització, equipament, materials de l'aula/secció) i el clima socio-afectiu del parvulari (qualitat de la «relació» entre nens i mestre, i qualitat dels processos formatius) són la causa de traumes i regressions: quan el pare té la certesa que el fill se sent refusat, intimidat, incomprès, menysvalorat.

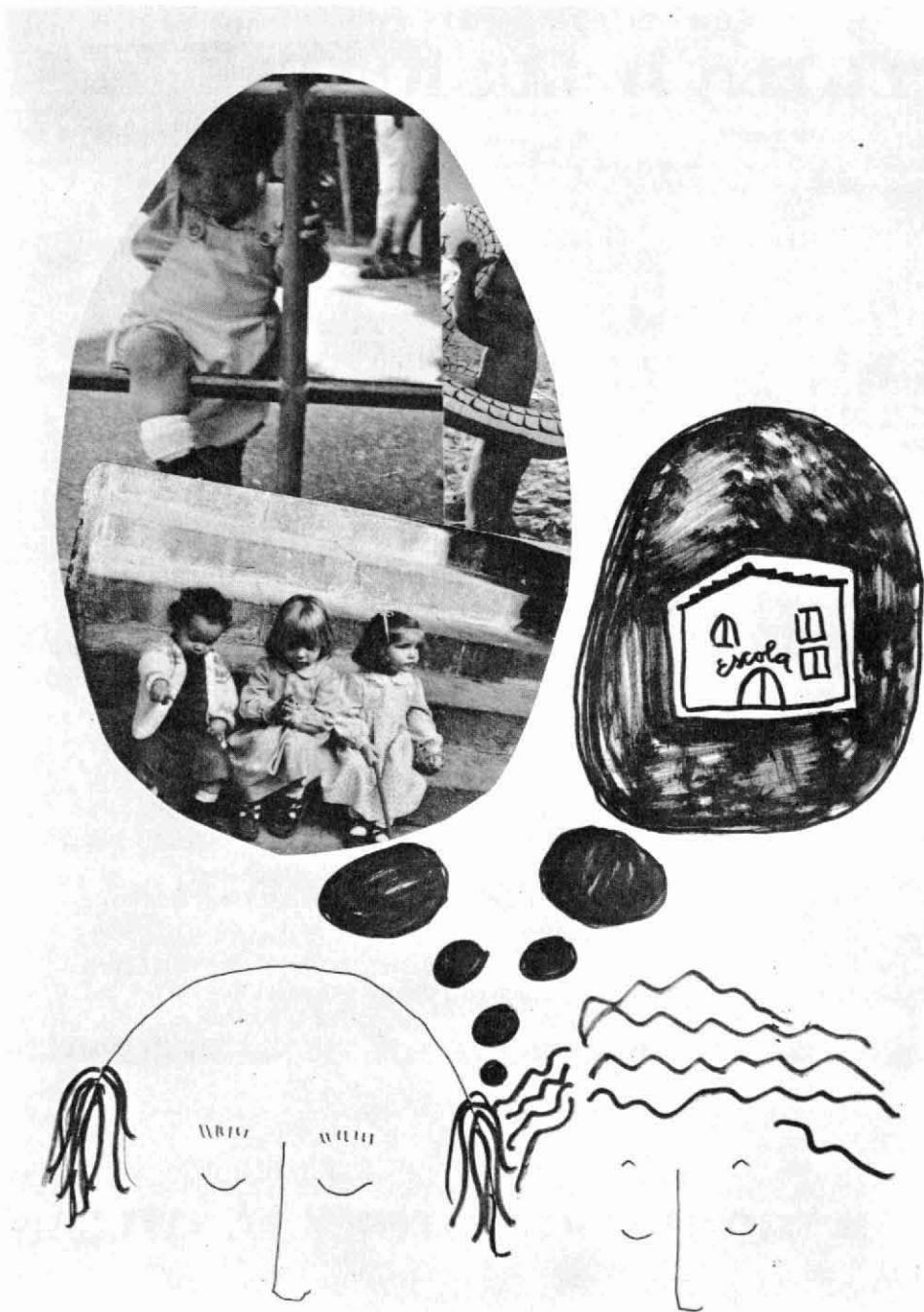
EL MEU FILL ANIRÀ AL PARVULARI. POR D'ESCOLA?

FRANCO FRABBONI

Cacem els «fantasmes» de les teulades del parvulari

Quan s'aixeca el teló d'un nou any escolar, als ulls dels pares l'escenografia pren els colors de sempre: és pintada de mil interrogants i dubtes. De vegades, aquests es transformen, fins i tot, en por. Aquesta és la pregunta: el meu fill, sabrà superar els obstacles que li presentarà l'escola? O haurà de llençar la tovallola, vençut, davant les seves barreres?

Al parvulari, l'èxit/fracàs, els obstacles a vèncer són, principalment, de *naturalesa socio-afectiva* (el problema del pare és: el meu fill sabrà «adaptar-se/integrar-se» amb els altres nens?). Tenim la convicció que el parvulari infon por quan es veu com un Planeta desconegut, quan no és capaç de revelar als pares i als nens els secrets de la seva vida social, afectiva, cog-

noscitiva. Alimenta interrogants i inquietuds en el pare quan resulta un intrincat laberint educatiu, quan els seus cultes formatius i didàctics tenen els signes de l'*indesxifrabilitat*: com si fos un bosc amb un espès laberint de corriols, aparentment sense sortida. En aquest cas és com si al nen que entra al bosc/escola no li fossin donats els palets blancs per disseminar en els seus nombrosos caminols a tall de fletxes senyalitzadores, necessàries per a poder reconèixer després el viarany de retorn. Àdhuc de nit, a la llum de la lluna.

Inseguretats i angoixes dels nens, interrogants i inquietuds dels pares són el fruit d'aquell penetrant sentiment de por que l'escola crea quan es cobreix amb un mantell enigmàtic, quan s'amaga dintre un núvol de misteri. Exorcitzar aquell mantell, dissoldre aquell núvol és possible. A condició d'il·luminar com si fos de dia les zones més amagades de les experiències socio-afectives i cognoscitives assolides al parvulari. En altres paraules: les pors als «fantasmes» que s'encalquen permanentment damunt les teulades de l'escola (la por d'estar amb els altres, la por d'ésser rebutjat, la por a l'autoritat, la por al fracàs, i d'altres) poden ser vençudes a partir d'un precís coneixement de *com hauria de ser* i de *com és efectivament* la qualitat educativa d'una determinada escola. El coneixement de l'escola ajudaria enormement els pares a esmicolar aquell procés d'identificació amb el fill que fa que l'èxit (o el fracàs) d'aquest sigui experimentat com a propi. No és rar el cas, en efecte, que la bona reeixida escolar del fill constitueixi la revenja del pare i/o de la mare davant de frustracions presents o passades, mentre que el fracàs és viscut com una desvalorització personal, una culpa del mateix pare.

Aquesta és la tesi. No és legítim tenir por del parvulari si és fruit de purs mecanismes psicològics (de projecció, d'encoratjament, identificadors del pare o de la mare). Exemple: quan les pors dels pares van a l'una amb els temors a enfrontar-se afectivament amb l'educador fins a desembocar en vertaderes i autèntiques «gelosies» (i si el meu fill després estimés més la mestra que a mi? I si preferís després els seus models d'identificació afectiva i social?).

És legítim, en canvi, tenir por del parvulari quan és fruit d'una fonamentada percepció pedagògica; si es té el coneixement que l'escenografia didàctica (organització, mobiliari, materials de l'aula) i el clima socio-afectiu (qualitat de la «relació» entre els nens) del parvulari són causa, per al nen, de traumes i de retards (perquè se sent rebutjat, intimidat, incomprès, desvaloritzat).

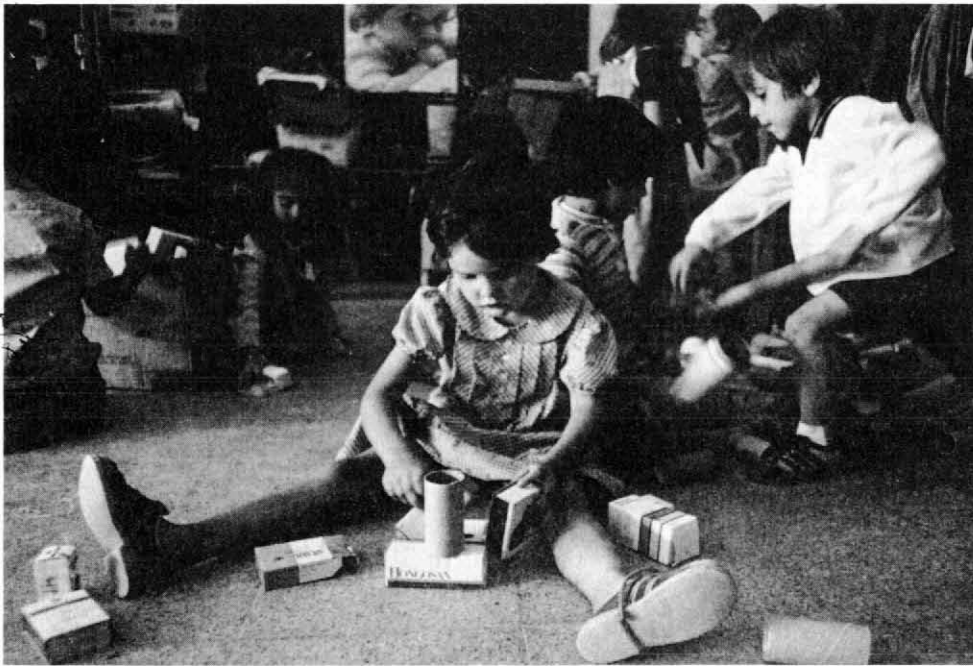
La pregunta, llavors, és més o menys aquesta: Quan el parvulari s'ofereix en el nom i en el signe del nen (capaç de transmetre seguretat, autoestima, identitat) i quan, en canvi, es vesteix amb la roba de l'adult (mostrant-se autoritària, desorientadora, despersonalitzadora envers els infants)?

Responem a aquest interrogant proposant alguns exemples concrets. Observem quatre «indicadors» significatius de l'experiència quotidiana al parvulari: l'*ambient*, els *objectes*, la *relació socio-afectiva*, les *activitats*. De

La relació amb l'ambient també permet que el banc de la plaça esdevingui una «caseta».

Que els materials més simples esdevinguin una font d'imaginació i creació.

cada «indicador», assenyalarem *els més*, els *punts positius* segons el punt de vista del nen (el parvulari s'ha d'apreciar, no s'ha de témer!), al costat *dels menys*, dels *punts negatius* segons el punt de vista de l'adult (s'ha de desconfiar del parvulari, àdhuc se l'ha de témer!).

L'ambient

Diem sí, perquè és formatiu en un «parvulari»:

- obert a la comunitat social* (al llogarret, al poble, a la ciutat) i a la *participació de les famílies* (una escola que es deixa «conèixer» per fer-s'hi participar socialment);
- que utilitza didàcticament tots els seus espais interns* (les aules, però, també, els passadissos-entrades-sales comunes) disposant-hi «racons» didàctics (a les aules) o amb centres d'interès (als espais fora aula);
- que presenta una *escenografia mòbil*: bancs, mobles (a ser possible, del tamany adient per als nens), instruments, aparells, són els bastidors d'una llotja-escènica didàctica que canvia sovint les pròpies escenes educatives per adaptar-les a les necessitats/interessos —que canvien ràpidament— dels nens.

Diem no, per regressiu, a un parvulari:

- tancat a la comunitat social i a les famílies dels nens*, atrinxerat darrera una improbable (il·lusòria) autosuficiència formativa i embolicada amb un núvol dens de misteri, incògnites i enigmes;
- que dugui a terme tot el repertori de les activitats quotidianes *dins una aula* que contrafa la de l'escola elemental, amb geometries rígidament prefixades per l'adult (bancs en posicions fixes, escó com símbol de l'autoritat de l'educador, mobles no sempre abastables directament pels nens);
- que presenta una *escenografia petrificada*; els espais extra-aula (entrades, corredors, sales comunes, menjadors) són negats a les lliures activitats didàctiques dels nens, mentre l'aula reproduïx fatigosament *sempre* els mateixos «decorats» educatius (els bancs i els mobles pateixen d'immobilitat).

Els objectes

Diem sí, per formatiu, a un parvulari que a l'inici de l'any proposa:

- materials/jocs didàctics *acostumats, coneguts, manipulats* pel nen perquè pertanyen al seu món quotidià d'experiència; exemple la «ludoteca» com centre d'aplegament de les joguines portades pels nens; el centre de les galindaines que habitualment omplen les butxaques dels infants: figuretes, taps, cordes, troços de tela, etc; el centre de la «família», dels «comerços», dels «oficis» típics i altres;

b) materials/jocs didàctics *senzills de manejar, fàcils d'entendre*, dotats de força identificadora i projectiva: materials, doncs, captivadors i rics de tonalitats afectives positives (encoratjadors, projectius, gratificants);

c) materials/joguines disseminats per les *aules* (als «racons» didàctics) i als *espais entre aules* (als «centres» d'interès), sempre abastables pels infants quan sorgeix una motivació-necessitat-interès de joc.

Diem no, per regressiu, a un parvulari que a l'inici de l'any imposa:

a) materials/joguines didàctics *desconeguts, desacostumats* per al nen, *allunyats* de la seva experiència quotidiana;

b) materials/joguines didàctics *cerebrals, difícils d'entendre*, al·lusius a identifications carregades de consumisme, competitivitat, agressivitat, violència;

c) materials/jocs didàctics concentrats *tots a les aules* i inabastables directament pel nen (obligat a procedir només amb els propis «objectes» de la seva aula i a experimentar-ne l'ús programat per l'educador: pot accedir a aquells «coneixements» als temps prefixats de les activitats lògico/lingüístiques; pot accedir als materials «expressius» als temps prefixats de les activitats gràfiques, musicals, teatrals, etc.).

La relació socio-afectiva

Diem sí, per formatiu, a un parvulari:

a) que deixa lliure l'infant per *escollir el grup de companys* (un grup que l'estimuli, pel qual se senti acceptat);

b) que afavoreixi *formes plurals i diferenciades de grup* (la parella, el minigrup, el mitjà i el gran grup) en ambients *diferents*: a l'aula, també, però, als centres d'interès i d'entre-aula;

c) on la mestra rebutja la falsa identitat de la *vice-mare* (és impossible ser mare autèntica de tothom), per manifestar-se només com educadora: conscient de la força formativa però, també, destructora dels seus capteniments «afectius» (força *positiva* si és portadora de protecció, seguretat, autoestimació, gratificació; força *negativa* si és causa de plagi i condicionament afectiu, així com de formes d'inhibició, frustració, intimidació).

Diem no, per regressiu, a un parvulari:

a) que imposa al nen el seu grup de companys;

b) que *reclou* el nen dins un grup fix, obligat a dur a terme totes les pròpies experiències dins l'aula;

c) on la mestra assumeix el personatge de la *vice-mare*, i corre el risc amb aquest joc del «igual a l'altre» de falsificar els mecanismes de «*transfert*» i «*contra-transfert*» (d'*anada* i *retorn*): de la mestra al nen) de natura identificatòria i projectiva.

Que la relació entre els companys sigui una festa.

Que l'activitat psicomotriu esdevingui un joc.

Les activitats

Diem sí, per formatiu, a un parvulari:

- a) que respon a la *set de coneixements* de l'infant alternant ofertes variades de jocs «cognoscitius»: lingüístics, perceptius, lògics;
- b) que *allibera la fantasia i la creativitat* del nen per mitjà de l'ús d'una taula de jocs «expressius» variats: pictòrics, musicals, manipulables, psicomotrius, teatrals;
- c) capaç de mesurar les activitats d'una manera *unitària i orgànica* durant la jornada: des de les més senzilles a les més complexes; des d'aquelles conegudes a aquelles desconegudes pel nen; des d'aquelles breus a aquelles de llarga durada.

Diem no, per regressiu, a un parvulari:

- a) *indiferent* a la necessitat de coneixements de l'infant, pobre, doncs, en estímuls i demandes cognoscitives;
- b) *minimitzat* en el culte de les activitats gràfico-pictòriques (dibuix i pintura, i prou): refractari a l'educació musical (manipulatiu, corpori, etc.);
- c) *inorgànic, discontinu, il·lògic* en la dosificació diària de les seves activitats, de la discutible pedagogia de l'«espontaneisme» i «permissibilitat» didàctiques (escola sense programa formatiu!).

Concloem, tornant a formular la primera pregunta. Qui ha de tenir por del parvulari? *Resposta*: aquell pare que el troba desatent, no adient, allunyat de l'univers afectiu i social del fill.

F.F.

Universitat de Bologna, Itàlia.

La Renovació Pedagògica a Pre-escolar

Amb llibres atractius, dinàmics, renovadors i rigorosament pedagògics.

La sèrie *Sol*, que abraça els nivells de jardí d'infància i pàrvuls, I i II de pre-escolar, ha estat concebuda com un mètode globalitzat, amb uns centres d'interès oberts, però sistematitzats, que permeten realitzar una programació adequada a cada nivell.

Sol 1, per al jardí d'infància, conté sis centres d'interès en un sol volum, de format una mica més gran que el dels altres nivells, tenint en compte la necessitat grafomotora de l'alumne d'aquest nivell. En el mateix volum s'inclou el material complementari corresponent.

Sol 2, per al nivell I de pàrvuls (4-5 anys). Conté nou centres d'interès repartits en dos volums, cada un amb el material complementari corresponent.

Sol 3, per al nivell II de pàrvuls (5-6 anys). Conté dotze centres d'interès, distribuïts en tres volums.

Iniciis conté els exercicis indispensables per a l'aprenentatge de l'escriptura a partir de les possibilitats grafomotores del nen. *Cent paraules* és el llibre d'iniciació a l'aprenentatge de la lectura, i ha estat concebut d'acord amb les possibilitats reals de l'alumne.

proposta didàctica
per al mestre

proposta didàctica
per al mestre

Editorial
BARCANOVA

La Renovació Pedagògica en marxa.

Plaça Lesseps, 33 Tel. (93) 217 20 54 Barcelona-23

**CERES, PINTURES DE DIT
AL SERVEI DE L'ENSENYAMENT**

TEMPS ERA TEMPS...

1920. URBANISME I PEDAGOGIA. ELS JARDINS PÚBLICS PER ALS INFANTS

L'educació per la primera infància neix, històricament, en el medi urbà de tipus industrial. Al món rural mai ha existit el problema de què fer amb els nens que no són en edat escolar. La vida rural facilita ja un adequat medi de desenvolupament i ben aviat els infants es van incorporant en el marc de la vida dels adults sense cap segregació prèvia. La industrialització comportà o accentuà l'existència d'una primera infància sense espai ni missió a la societat. L'aparició del treball de les dones a fora de casa, causà l'abandó dels nens durant les llargues hores de la jornada de la feina. Jugar al carrer fou tota una escola informal de desenvolupament individual i de sociabilització. Pels més menuts aparegué la dona que, a canvi d'una mòdica quantitat, «aguantava» criatures. El sorgiment de l'educació pre-escolar és íntimament lligat a aquest fenomen social i urbà. Així una de les primeres escoles de pàrvuls fou la que creà Owen, a Anglaterra, per als fills dels treballadors de la seva fàbrica.

La sensibilitat pedagògica dels inicis d'aquest segle junt amb la visió psicologista del nen, portà a canalitzar i valorar aquest «jugar al carrer». Així nasqué a Europa el jardí d'infants, concebut com a lloc d'esbarjo no dirigit, on es garantia, alhora, la necessària seguretat dels infants. No cal dir que les ciutats s'estaven convertint en el medi perillós que actualment són pels infants. El carrer ja no és dels nens i cal crear espais específics per a ells. Així naixien els jardins d'infants com el Parc Infantil d'Hostafrancs, a Barcelona. Aquest fou creat el 1913 per la Junta de Protecció de la Infància com un jardí dotat d'espais de jocs, joguines, hortets, cria d'animals, explicades de contes sota un cobert, etc. El parc funcionava coincidint amb l'horari de les fàbriques.

En 1920, Ventura Gassol, qui després seria conseller de Cultura de la Generalitat, proposà la creació de jardins d'infants a cada barri de Barcelona. Tot quedà en projecte, fora d'algun cas. La proposta era segurament massa ambiciosa i cara. També probablement, com diu Galí, massa avançada per al seu temps. De tota manera fou un precedent prou important endegat des de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, que tan decisivament contribuï a la renovació pedagògica catalana. Us oferim tot seguit la descripció d'un jardí tipus tal com es pot llegir en el projecte. (1)

JOSEP GONZÁLEZ-AGÀPITO

(1) AJUNTAMENT DE BARCELONA. *Els jardins dels infants*. Barcelona, 1920. pp. 68 i 69

EL JARDÍ D'INFANTS TIPUS

El jardí d'infants, si bé és cert que ha de tenir l'entrada lliure, fàcil i avinent, no ho és menys que no és convenient que sigui massa esbatanat. Per medi de la tanca, de les plantes, de l'arbrat i d'altres elements, no sols ha de constituir un lloc que deslliuri els nois de perills, sinó que ha de fer-los-hi un bell reclus que, amb els encants íntims que pot tenir, els atregui i els centri fent que s'hi sentin bé i els apaivagui algunes vegades la sobreexcitació que dona a alguns l'excessiu moviment de la via pública. Per això, a part del pati central i tan gran com sigui possible, que hi haurà al mig del jardí, per a que hi puguin jugar i córrer amb tot llençament i tota mena de llibertat i, a part de les petites pistes laterals, per a jugar-hi a bitlles, a l'aixerranca i a altres jocs de poc moviment, el jardí d'infants ha de tenir certs racers ben amables que convidin al noi que cerqui repòs i on s'hi pugui jugar a les dames, a l'assalt, als escacs o senzillament al joc de les tres pedretes, al montícul d'agulles, a ossets o a altres jocs d'aquest gènere. Aquesta disposició, a l'ensem que aquests jocs de quietud, facilitarà que un noi en un moment que es fixi en quelcom, es pugui donar amb tota abstracció a les seves observacions. Aquests racers poden ser fets a base de placetes circumscrites per arbustes, de petits rafals, de fonts i piquetes amb peixos, d'algun arbre o de petites piscines. Un altre element podrien ser els petits monuments i bustos dels nostres grans homes i això a la vegada que a nosaltres ens foren un excel·lent medi d'ornament i d'educació, a ells els deslliurarien de l'oblit i de la soledat poc digna del Parc que ara els envolta.

El jardí d'infants tindrà també uns petits reclosos de sorra on els més petits hi faran els seus castells i les seves coses i podran ajassar-s'hi, acomplint així aquesta necessitat que senten tan sovint, sense que en valgui a menys la seva roba.

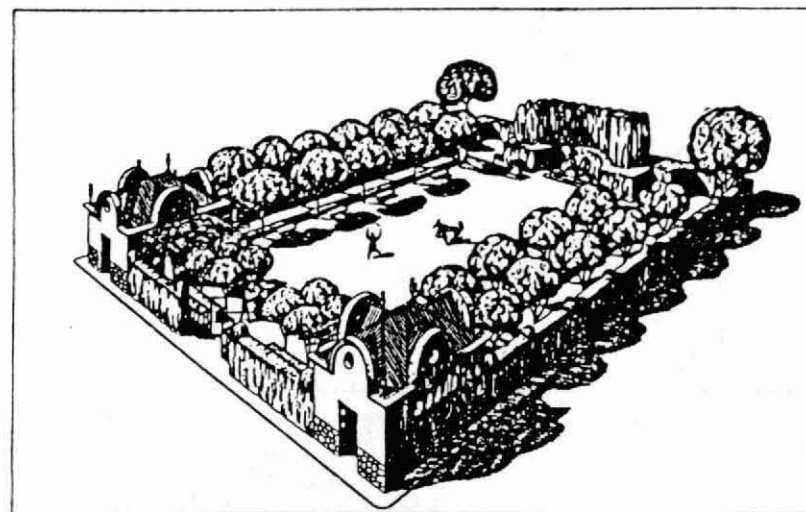
L'edifici del jardí d'infants, tipus perfecte, tindrà dues sales, una sala biblioteca i una sala d'audicions i de festes; un vestuari, un botiquí, una dependència per les eines del jardiner, una altra per guardar-hi la col·lecció de jocs que hi ha d'ésser en abundor, els urinaris i el W.C.

És a l'edifici que podran posar-se els nius i les menjadores pels ocells, així com en altres indrets del jardí. Caldrà parar ment en la plantació dels arbres, car alguns d'ells, segons en quina orientació es plantin, tindran d'ésser de fulla caduca perquè a l'hivern no vedessin el sol.

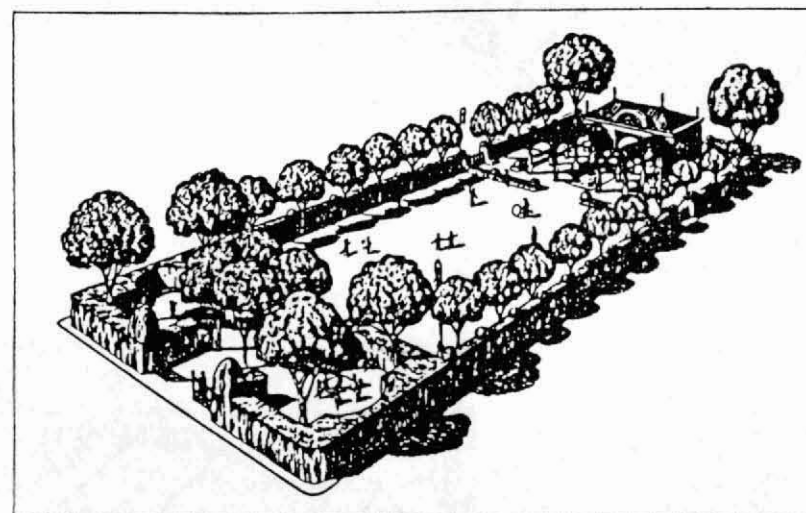
Caldrà, també, curar d'una bona instal·lació de llum, ja per l'utilitat que prestarà als capsvespres d'hivern, ja per evitar que els jardins, a la nit, esdevinguessin amagatalls i centre de gent sospitosa.

Com es veu, de l'exposició que acabem de fer i de la que hem anat fent en el decurs de la Memòria, es desprèn que, per a portar degudament a terme el funcionament del Jardí d'Infants de tipus perfecte, caldrà posar-hi, a part d'un jardiner i d'un guardià, un director tècnic i de responsabilitat.

El funcionament d'aquestes institucions es regularà segons les disposicions que dictarà, oportunament, la Comissió de Cultura.

Jardí dels infants, de la Plaça Sant Joan, de Gràcia.

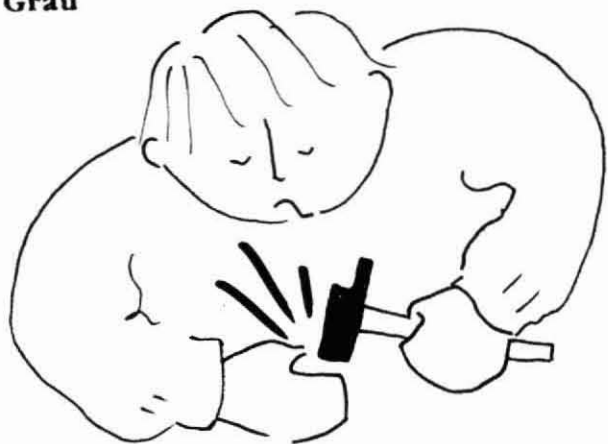

Jardí dels infants de la Plaça d'Osca, de Sans.

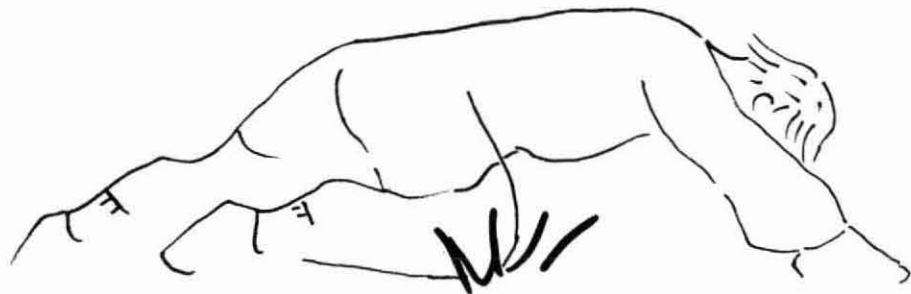
1er. Grau

2n. Grau

3r. Grau

infant i salut

Els accidents infantils són cada vegada més freqüents. Comentem els que més es troben en el món de l'escola: les contusions i ferides, cremades, rascades, així com el mareig, la sang pel nas, les picades i les erupcions, donant solament idees de primera cura.

PETITS ACCIDENTS

PERE OBIOLS i ARDERIU. M.ª EMÍLIA GIL i GIRBAU. MONTSERRAT MAS-SAGUÉ i SOLDEVILA

Cal dir que en una societat de les anomenades civilitzades, els accidents en els nens constitueixen la causa més freqüent de mortalitat, per damunt d'altres causes com les infeccions i els trastorns provocats per una nutrició poc adient, situacions que es donen en societats subdesenvolupades.

En un hospital pediàtric, està demostrat que de les urgències que hi acudeixen, la proporció d'accidents és la d'una de cada quatre. No és estrany que un mestre es trobi sovint davant d'un nen que s'ha fet mal; per aquest motiu parlarem d'això. Per sort, el 90 % dels accidents són banals.

Contusions

L'agent causant d'un traumatisme, la manera com es produeix i la localització, poden constituir diferents tipus o graus de repercussió.

1r. Grau

És quan es produeix la inflamació; l'epidermis, la derma, fins i tot el múscul, es fan poc malbé. L'organisme reacciona ràpidament enviant defenses immunitàries transportades per la sang i el plasma al lloc on s'ha produït el traumatisme, per tal que el teixit es repari el més aviat possible i s'evitin infeccions i necrosi (mort dels teixits); la manifestació externa és una zona enrojida, tumefacta i és dolorosa.

El tractament es farà mitjançant fredor i repòs.

2n. Grau

Té lloc per l'efecte del cop i es trenquen petits vasos, artèries i venes, produint-se extravasació i acumulació de sang sota la pell. Es diu HEMATOMA quan és gros i profund; si és més superficial s'anomena EQUIMOSI i té l'aspecte d'una taca blavenca que canvia de color. Per tal d'evitar que augmenti aquesta extravasació, per evitar el dolor i la cura lenta, és convenient aplicar-hi fred i compressió.

3r. Grau

Quan es produeix el trencament del teixit, ja sigui la pell (ferida) o l'os (fractura), cal acudir al metge o bé a un centre assistencial; mentrestant, és aconsellable el repòs, el fred local, la immobilització i/o compressió en el cas que hi hagi hemorràgia.

Hi ha una lesió típica, molt superficial que pot ser més o menys dolorosa i extensa, encara que lleu, que és la RASCADA. En aquest cas es farà una bona neteja de la ferida, perquè encara que sigui petita pot convertir-se en la porta d'entrada de qualsevol infecció, ja que amb el fregadís de la pell per terra s'hi poden incrustar pedretes, sorra, herbes...

Recordem que hi ha una infecció que pot desencadenar-se per petites ferides, com és el TÈTANUS i que pot arribar a ser mortal. L'agent causal és un microbi (clostridium tetani) que gairebé es troba per tot arreu i solament es pot combatre amb una bona neteja de la ferida i estar degudament vacunat (vacuna anti-tetànica). La tan usada gamma globulina anti-tetànica, és poc efectiva en la dosi usual; a més, és cara i només s'utilitzarà en grans dosis en nens no vacunats i amb risc.

També hi ha traumatismes de pell i de les mucoses produïts per: escalfor, fredor o substàncies càustiques.

Les més freqüents són les CREMADES, que segons sigui la seva extensió, fondària i l'agent causal, poden ser més o menys greus.

Les més lleus es curaran amb neteja de la cremada i antisèptics locals (mercromina, pomades epitelitzants...). De totes maneres, és preferible rentar la cremada i acudir a un centre on un professional seguirà pas a pas l'evolució de la cremada. Les cremades més greus, s'hauran de tractar, per descomptat, en un centre assistencial.

Epistaxi o Hemorràgia nasal

És un accident freqüent i aparatós, provocat, de vegades d'una manera espontània i, d'altres, perquè el nen s'ha ficat els dits al nas i s'ha produït una petita ferida en una zona que hi ha molt vascularitzada. Es produeix una hemorràgia que pot ser uni o bilateral. No convé espantar-se; cal cohibir l'hemorràgia ràpidament, apretant les foses nasals contra el tabic durant 2 o 3 minuts i procurant mantenir el cap baix; d'aquesta manera evitarem que el nen s'empassi sang. Si no es pot aturar l'hemorràgia, s'acudirà a un centre on es procedirà a fer un taponament de les foses nasals.

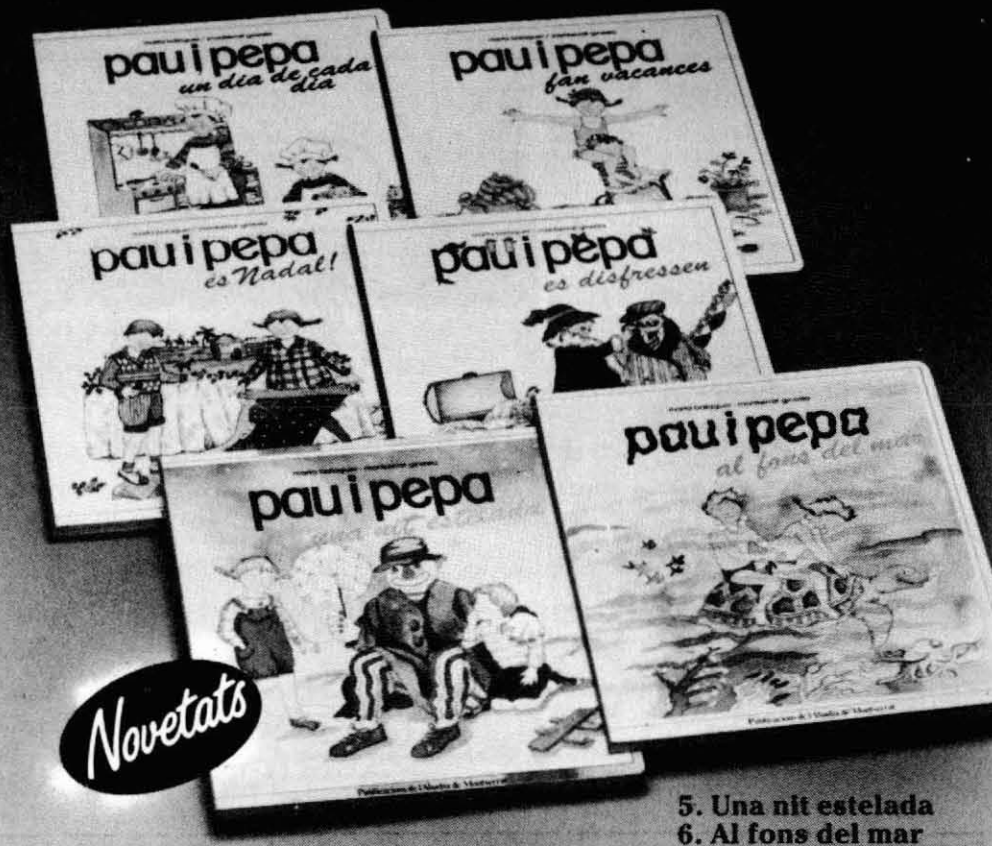
marta balaguer / montserrat ginesta

pau i pepa

LLIBRES DE CARTÓ,
AMB DIBUIXOS
PER ALS MÉS PETITS

Pau i Pepa ens ofereixen les primeres imatges per a descobrir el món quotidià i també, amb l'experiència dels més grans, permet d'anar aprenent les primeres paraules.

1. Un dia de cada dia
2. Fan vacances
3. És Nadal!
4. Es disfressen

5. Una nit estelada
6. Al fons del mar

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Distribució: L'Arc de Berà - Centre Difusor d'Edicions Catalanes
Llull, 10, 14 - Tel. 300 32 51 / 300 33 00 - Barcelona-5

Hemorràgia nasal

Picades

Erupcions

Mareig

Rampa

Cossos estranys

36-a

Picades

La picada d'un insecte o planta sol causar dolor o coïssor i ser causa d'infecció; la més freqüent és la picada de l'abella, que es cura amb l'aplicació d'amoníac al seu damunt. Sempre cal desinfectar, posar-hi fred i si és molt dolorosa o emmetzinada (verinosa) cal fer un tall en forma de creu perquè sagni i surti la substància injectada.

Erupcions

L'erupció sol provenir sovint per al·lèrgia o com a signe d'una malaltia vírica; cal, en tot cas, el consell del metge.

Hi ha una malaltia molt greu que es desenvolupa amb taques a la pell, de color vermell fosc o morat, molt ben delimitades i de diferents mides, acompanyades de febre i que afecta l'estat general; cal anar urgentment a un centre hospitalari pediàtric, ja que pot tractar-se d'una SEPTICÈMIA per meningococ.

Mareig

És la sensació de ganes de vomitar, deguda la majoria de vegades a una indigestió; una altra causa pot ser un trastorn en les cèl·lules receptores de l'equilibri, situades a l'oïda (cotxe, vaixell).

Amb el vòmit sol millorar aquesta sensació, principalment quan es tracta d'una indigestió. Un altre recurs és el de distreure el pacient, fent que es relaxi, o passant aigua o alcohol per la cara, o simplement amb aire fresc.

Rampa

La rampa és una contracció muscular mantinguda, dolorosa, generalment del ventrell de la cama produïda per fred o cansament. Es cura amb massatge suau.

Cossos estranys

Solament són perillosos els que van a les vies respiratòries i cal treure'ls fent una compressió brusca del tòrax; cal agafar el pacient per darrera i abraçar-lo, per tal de produir-li una tos artificial. Si és un nen petit, el posarem de cap per avall i li donarem uns cops a l'esquena.

Els cossos estranys del nas es treuen amb un ganxet de punta roma. Els de l'orella és millor no tocar-los, si no ho fa un especialista. Els dels ulls, si no estan clavats, saltaran amb el llagrimaig o amb la punta d'una gasa. Mai s'ha d'intentar treure un cos estrany clavat; és millor que ho faci l'oftalmòleg.

Els cossos estranys que són deglutits, si no es queden enclavats en l'esòfag, solen sortir al cap de 2 o 3 dies sense problemes.

P.O. *Cirurgia pediàtra*

E.G. *Estudiant de Diplomà d'Infermeria*

M.M. *Infermera pediàtrica*

racó del conte

EL PACTE DELS GOSSOS I DELS GATS

JOAN AMADES

COSES DE GOSSOS

Com que «en aquest món de mones hi ha més bèsties que persones» (dispenseu-nos, però és així com diu la dita popular), no és pas cosa de-sencertada que us en volguem parlar. Deu ser que ja fa temps que el tema ens preocupa, ja que en el núm. 10 de la nostra revista ja vam publicar «L'auca de les bèsties» on hi havia aplegades algunes anècdotes sobre les creences populars referents a tal o tal altra bèstia.

Però avui volem centrar l'atenció en un animal que no és qualsevol. És l'animal del qual s'ha dit: «L'amic més fidel és el gos.» I així mateix ho devia creure el poeta Pere Quart que va escriure aquesta dedicatòria en el seu *Bestiari*: «Al Camús, el meu estimat gos.»

I com que en aquell núm. 10 d'Infància ja us explicàvem d'on ve que els gossos i les llebres no tinguin massa bones relacions, aquest cop us en contarem de noves.

L'una explica l'origen de les males relacions entre els gossos i els gats i el pacte que van intentar establir entre ells.

La segona ens explica d'on ve que així que es troben dos gossos es mirin dessota la cua.

I la darrera no serà ni una contalla ni una rondalla, sinó més aviat un petit i senzill recull de refranys d'aquells que es deien fa anys i panys i un parell de poemes que us anirà bé de conèixer i d'ensenyar als altres quan es presenti l'ocasió.

ROSER ROS

Entre gossos i gats sempre hi havia hagut fortes palestres, perquè uns i altres es creien amb dret de poder menjar tot el que trobaven. Després de moltes baralles, una vegada van decidir arribar a un pacte i van convenir que els gossos es menjarien els ossos i els gats les espines. Per tal de donar més formalitat al que convenien, van firmar un paper que deia: «Per als gossos seran els ossos i les espines per als gats.» Va passar molt de temps; les generacions que havien arribat a l'avenença feia temps que eren mortes, i els gossos, fent abús de la seva força, més gran que la dels gats, es menjaven tot el que trobaven sense recordar-se de les pobres mixetes. Els gats protestaven i tot era dir que tenien un paper firmat en què els gossos es comprometien a respectar-los les espines, però els gossos no s'entien de raons i s'ho menjaven tot. Irrats, els gats decidiren treure el document, que tenien guardat en una caixa tancada amb set panys i set claus. Però fou el bo del cas que les rates havien rosegat el paper i s'havien menjat les dues darreres paraules de la frase que deia el dret dels gats, i llegit solemnement el document davant de la plana major de gats i gossos, resultà que deia: «Per als gossos seran els ossos i les espines...» I des d'aleshores els gossos van agafar encara més fums i van abusar encara més dels pobres gats.

I la fúria dels gats contra les rates, causants de la seva dissort, va ésser tanta, que hom diu que d'ací ve que els gats els tinguin tanta quimera i que les persegueixin i se les mengin així que les poden agafar.

J.A.

AMADES, JOAN. «Folklore de Catalunya. Rondallística» Barcelona. Ed. Selecta, 1974. Núm. 339

NUEVAS PERSPECTIVAS EN PSICOLOGIA DEL DESARROLLO EN LENGUA INGLESA

a cargo de
H. R. Schaffer

Indice

H. R. Schaffer

Tendencias actuales en la psicología angloamericana del desarrollo.

M. L. Hoffman

Desarrollo moral y conducta.

B. B. Lloyd

Diferencias sexuales y desarrollo.

P. Light

La asunción social de roles: revisión selectiva de las últimas investigaciones evolutivas.

M. Lamb

La influencia de la madre y del padre en el desarrollo del niño.

M. Manning

La agresión en la infancia.

P. K. Smith

El juego en los programas de educación preescolar.

J. Belsky

La custodia infantil en los Estados Unidos y sus efectos en el desarrollo del niño.

M. M. Clark

Orientaciones actuales en la enseñanza y aprendizaje de la lectura.

D. J. Wood

El desarrollo lingüístico y cognitivo en los deficientes auditivos.

*infancia
y
aprendizaje*

MONOGRAFIA N.º 3

En librerías:

(Distribución: Visor-Libros. Tomás Bretón, 55. Teléf. 468 10 11. Madrid-7).

Por suscripciones:

(EDISA. López de Hoyos, 141. Teléf. 415 97 12. Madrid-2).

Rondalla popular

En certa ocasió, es van reunir tots els gossos del món per suplicar a Déu que els concedís el do de la paraula. Per aconseguir els seus objectius van redactar una carta en la qual exposaven els motius que els induïen a fer aquesta demanda. Van donar la carta al gos més corredor dels que es trobaven a l'assemblea, el qual se la va ficar a sota la cua i va tocar el dos. Segons diu la llegenda, ja fa molts anys d'aquesta reunió i ningú no ha tornat a veure el gos missatger. De tota manera, encara avui, quan es troben dos gossos pel carrer, el primer que fan és mirar-se sota la cua amb l'esperança de trobar la resposta a la carta.

Extret de la revista «El Món» de l'11 de novembre de 1983.

Refranys

- A aquell que desitja posseir tot allò que veu o que els altres posseeixen se li diu que «sembla el gos d'en Mora, que de tot s'enamora».
- A aquell que va darrera de la persona o la cosa que li sembla interessant se li diu que «sembla el gos d'en Tano, que tot ho segueix».
- Quan es vol indicar que la cooperació mútua resulta molt productiva es diu que «l'amo i el gos, cacen per dos» o «caçador amb bon gos, val per dos».

Poemes

*Jo tinc un gos
finet i bellugós,
menut, minut,
espavilat i astut.
Si estic content
llança lladrucs al vent;
si em veu sorrut,
resta capbaix i mut.*

Joaquim RUYRA (fragment)

*Amb els homes sempre content,
els aviso quan ells dormen
i els defenso del dolent.*

Josep CARNER (De «Museu Zoològic» els animals s'expliquen com bonament poden.)

informacions

ASSOCIACIÓ DE MESTRES ROSA SENSAT

Cursos del Primer Trimestre

Tindran lloc als locals de
l'Associació de Mestres Rosa Sensat.

Inici de curs: 8 d'octubre

Matrícula: a partir del 25 de setembre.

Programes: Poden consultar-los en el moment de la matrícula, a «A.M. Rosa Sensat», Còrsega, 271. pral. Barcelona.

Parlem de ...

Pensem que fóra bo de tenir una estona per a poder PARLAR, parlar dels temes que ens preocupen, parlar d'allò que fem de nou a cada una de les nostres escoles, parlar de les idees que tenim i que ens agradaria posar en comú, i en definitiva *parlar de...* de tot allò que com a mestres tenim desig de comunicar amb els companys.

Els qui treballem a l'*etapa d'escola-bressol* ens trobarem als locals de l'Associació de Mestres Rosa Sensat ELS TERCERS DILLUNS de cada mes; de 2/4 de 7 a 2/4 de 9.

Anoteu doncs la primera trobada:

DILLUNS, 15 D'OCTUBRE, a 2/4 de 7 del vespre. Parlem de... LA DESCOBERTA DELS COLORS.

Els qui treballem a l'*etapa de parvulari* ens trobarem als mateixos locals de l'Associació el proper

DIJOUS, 4 D'OCTUBRE, a les 7 del vespre i aquest dia concretarem les trobades següents.

Tots hi sou convidats!

DISPOSICIONS LEGALS

(D.O.G. núm 451, 11 juliol 1984)

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

ORDRE de 8 de juny de 1984, per la qual es regula la inspecció educativa de les Llars d'Infants pel que fa a les competències del Departament d'Ensenyament.

En ús de les competències atribuïdes al Departament d'Ensenyament pel Decret 65/1982, de 9 de març, que regula l'atenció assistencial i educativa als infants de menys de 6 anys no inscrits en centres d'ensenyament, i en compliment del que, sobre inspecció de les llars d'infants, estableix l'article 11^è de l'esmentada disposició.

Ordeno:

Article primer.— Correspon a la Inspecció Tècnica d'Educació Bàsica l'assessorament i el control de les Llars d'Infants de Catalunya, tant les de titularitat pública com privada, quant a les funcions que en aquest respecte té el Departament d'Ensenyament.

Article segon.— Són funcions pròpies, entre d'altres, de la Inspecció Tècnica d'Educació Bàsica, les següents:

a) Vetllar pel compliment de totes les disposicions del Departament d'Ensenyament que regulin mòduls d'infants i titulacions exigibles per al personal educador.

b) Assessorar el personal educador sobre:

- L'elaboració i l'aplicació del projecte educatiu i de la programació d'activitats, d'acord amb les Orientacions Educatives del Departament d'Ensenyament.
- La utilització i l'aprofitament de tècniques i materials educatius.
- L'organització i el funcionament educatiu del centre.

c) Informar i orientar sobre el procés d'adaptació de les Llars d'Infants a la normativa vigent, pel que fa als aspectes educatius que pertocquen al Departament d'Ensenyament.

Barcelona, 8 de juny de 1984.

JOAN GUITART I AGELL
Conseller d'Ensenyament

(D.O.G. núm. 453, 18 juliol 1984)

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

RESOLUCIÓ de 31 de maig de 1984, per la qual es fixen les condicions pedagògiques, horàries i de matriculació de l'especialitat de Jardineria d'Infància (branca Llar) per a centres privats i públics per al curs 1984-85

L'especialitat de Jardineria d'Infància (branca Llar) ha experimentat en els darrers anys un augment molt considerable de matrícula, que l'ha fet esdevenir la tercera especialitat a Catalunya en nombre d'alumnat, caracteritzada per un alumnat majoritàriament femení.

Aquesta especialitat és encara en fase experimental, i la seva regulació definitiva depèn de l'ordenació dels centres on han d'anar destinats els seus titulars de primer i segon grau.

Tanmateix, l'experiència recollida des de la seva implantació provisional aconsella d'introduir algunes concrecions i modificacions provisionals no regulades en la primera ordenació, per tal que aquesta esdevingui més coherent i eficaç.

En virtut d'això,

HE RESOLT:

Primer.— Els centres privats de Formació Professional, tot mantenint el mateix nombre de grups del curs anterior, podran matricular al primer curs del primer grau de Formació Professional, professió Jardineria d'Infància, el mateix nombre d'alumnes matriculats a l'anterior curs 1983-84. No obstant això, podran completar els grups ajustant-los al mòdul que es determini reglamentàriament per poder accedir a la subvenció.

Als centres públics, la matrícula vindrà determinada pel número de grups fixats per la Direcció General.

Segon.— El nombre d'hores setmanals a impartir per assignatura serà el següent:

Assignatures	Primer grau		Segon grau		
	1 ^a	2 ^a	1 ^a	2 ^a	3 ^a
Català	2	2	2	2	2
Ll. Castellana	2	2	2	2	1
Id. Modern	2	2	2	2	2
F. Humanística	2	3	—	2	2
Ètica i Moral/Religió	2	2	2	—	—
Matemàtiques	2	2	3	2	2
Física i Química	2	2	3	3	—
Ciències Natur.	1	1	—	—	3
Dibuix	3	1	3	3	3
Organ. Empres.	—	—	—	1	1
Legislació	—	—	—	—	1
S. Higiene	—	—	1	—	1
Tecnologia	3	7	4	4	3
Pràctiques	9	6	7	9	8
Educació Física	2	2	2	—	—
Total hores setmanals	32	32	32	29	27

Tercer.— 1. Sens perjudici del que queda preceptuat a l'article precedent, s'estableix un determinat nombre d'hores de pràctiques en les Llars d'Infants per als alumnes, i en la quantitat que, a continuació, s'especifiquen:

a) Alumnes de segon curs de primer grau: 120 hores, si més no, per curs.

b) Alumnes de segon grau: un mínim de 360 hores en total.

2. Les pràctiques hauran de fer-se fora de l'hora lectiu i podran prolongar-se més enllà del calendari del curs acadèmic ajustant-se a les característiques de les Llars d'Infants on es desenvolupin.

Quart.— El Servei Tècnic d'Inspecció tindrà cura del seguiment i control de les pràctiques en Llars d'Infants d'acord amb la normativa que reglamentàriament establirà aquesta Direcció General.

Cinquè.— En l'assignatura de Pràctiques a què es refereix l'article segon, s'hi entenen incloses les activitats pràctiques corresponents a expressió plàstica, expressió dinàmica, psicomotricitat, música, expressió corporal, construcció de joguines, etc. que caldrà garantir i reflectir en la programació de l'assignatura.

Sisè.— A cada centre, hi haurà com a mínim una aula dedicada exclusivament a les pràctiques d'especialitat, que haurà de comptar amb una superfície mínima de 56 m².

Setè.— 1. Els centres en el moment de matriculació, hauran de lliurar als alumnes d'aquesta branca, professió o especialitat un escrit informatiu, en el qual s'indicarà:

a) El caràcter experimental d'aquests ensenyaments.

b) Les competències laborals actuals dels tècnics auxiliars i tècnics especialistes en Jardineria d'Infància (D.O.G.C. de 10 de juny de 1983), i amb expressa indicació de la seva provisionalitat fins a l'aparició de la Llei d'Escoles Infantils.

c) Les condicions d'accés als estudis universitaris dels tècnics especialistes en Jardineria d'Infància (B.O.E. de 14 de març de 1981).

2. L'alumne o, si escau, el tutor, signarà una còpia de l'escrit a què fa referència el punt anterior, donant-se per assabentat. L'escrit s'arxivarà amb l'expedient de matrícula.

Barcelona, 31 de maig de 1984.

JOSEP Mº RIBÓ I TRUJILLO
Director General
d'Ensenyaments Professionals
i Artístics

(D.O.G. núm. 463, 24 agost 84)

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

ORDRE d'1 d'agost de 1984, per la qual es modifica i es concreta la d'1 de juny de 1983, que regula els mòduls de personal i les titulacions exigibles que hauran de regir a les Llars d'Infants i s'estableix la idoneïtat del personal educador i auxiliar d'educador

De conformitat amb el que preveu l'article 4^è del Decret 65/1982, de 9 de març, que regulà l'atenció assistencial i educativa als infants fins a sis anys no inscrits en centres d'Ensenyament, correspon als Consellers de Sanitat i Seguretat Social i d'Ensenyament la determinació conjunta dels mòduls de personal, les titulacions o certificacions acadèmiques que aquest haurà de posseir i els requisits higiènicosanitaris de les Llars d'Infants.

En virtut d'això i de les atribucions conferides a la disposició final primera de l'esmentat Decret, es dicta l'Ordre d'1 de juny de 1983, per la qual s'establen les condicions materials i funcionals que han de regir en els centres al·ludits.

Vista, ara, la conveniència de modificar i concretar la normativa vigent a les Llars d'Infants pel que fa als mòduls i titulacions exigides per l'Ordre d'1 de juny de 1983 i d'acord amb les facultats conferides en el Decret 65/1982, de 9 de març.

ORDENEM:

Article primer.— *Mòduls.* 1. Les unitats existents a les Llars d'Infants s'ajustaran als mòduls següents quant al nombre màxim d'infants per unitat i superfície mínima individual disponible:

- a) Unitats per a infants fins a 12 mesos (lactants): 7 infants i 4 metres quadrats per a cada un.
- b) Unitats per a infants d'1 a 2 anys (maternals): 10 infants i 3 metres quadrats per a cada un.
- c) Unitats per a infants de 2 a 3 anys: 18 infants i 2,5 metres quadrats per a cada un.
- d) Unitats per a infants de 3 a 4 anys: 25 infants i 2 metres quadrats per a cada un.
- e) Unitats per a infants de 4 a 5 anys: 30 infants i 2 metres quadrats per a cada un.

2. En cada unitat d'infants de 0-3 anys es podrà acollir un terç més d'infants sempre que es compti amb el reforç d'un auxiliar educador.

Article segon.— *Titulacions.* 1. Les Llars d'Infants regulades per aquesta Ordre seran dirigides per personal titular que tingui alguna de les titulacions següents: professors d'E.G.B., especialitat de Pre-escolar; llicenciats en Ciències de l'Educació; llicenciats en Psicologia; llicenciats en Medicina (especialitat Pediatria). El director tindrà l'horari de dedicació exclusiva que determini la normativa vigent per a l'exercici de la funció pública docent als Col·legis Públics.

2. El personal educador posseirà alguna de les titulacions següents:

a) Professor d'E.G.B., preferentment especialista en Pre-escolar o bé Tècnic Especialista de Jardineria (Formació Professional de 2° grau) en el cas d'atenció a infants de menys de 3 anys.

b) Professor d'E.G.B. preferentment especialista en Pre-escolar, en el cas de l'atenció a infants de 3 a 6 anys.

c) Les titulacions previstes a l'apartat 1 d'aquest mateix article per exercir funcions educatives amb infants de 0 a 6 anys.

3. Els educadors previstos en els punts anteriors podran disposar de l'ajut d'un auxiliar d'educador que actuarà sempre sota l'assessorament i la responsabilitat educativa d'aquells.

4. Per exercir d'auxiliar educador en Llars d'Infants s'exigiran les condicions i titulacions següents:

—Haver complert els divuit anys.

Posseir alguna de les titulacions següents:

—Tècnic Auxiliar de Jardineria.

—Tècnic Especialista de Jardineria.

o bé posseir algun dels diplomes següents:

—Diploma de Jardineres Educadores i Educadors, atorgat per la Institució Cultural del C.I.C.

Diploma de l'«Escuela Departamental de Puericultura», atorgat fins al curs 1984-1985.

Article tercer.— *Idoneïtats.* Es considerarà personal idoni per exercir com educador d'infants de menys de 3 anys el diploma de l'Escola de jardineres educadores i educadors pre-escolars, atorgat per la Institució Cultural del C.I.C.

Article quart.— Respecte al personal educador i auxiliar educador en actuï a les Llars d'Infants a l'entrada en vigor d'aquesta Ordre i que no compleixi els requisits de titulacions exigits, se li respectaran els drets professionals, però s'hauran d'adaptar a la normativa que estableix l'article segon d'aquesta Ordre, per a la qual cosa disposaran d'un període de vuit anys.

Article cinquè.— Els Departaments d'Ensenyament i de Sanitat i Seguretat Social promouran cursos i activitats específiques i complementàries de formació i perfeccionament del personal que presta serveis a les Llars d'Infants.

Article sisè.— Es faculden les Direccions Generals d'Ensenyament Primari, d'Ensenyaments Professionals i Artístics i d'Ensenyament Universitari, i l'Institut d'Estudis de la Salut perquè, dins l'àmbit de les seves competències respectives, dictin les resolucions oportunes per a la interpretació, el desplegament i l'execució d'aquesta Ordre.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Es deroguen els articles cinquè i sisè i la disposició transitòria segona de l'ordre d'1 de juny de 1983.

Barcelona, 1 d'agost de 1984.

JOAN GUITART I AGELL
Conseller d'Ensenyament

JOSEP LAPORTE I SALAS
Conseller de Sanitat
i Seguretat Social

(D.O.G. núm. 466, 5 setembre 84)

DEPARTAMENT DE TREBALL

ORDRE de 28 d'agost de 1984, per la qual s'ofereixen les subvencions destinades a les Guarderies Laborals Infantils.

Vistos el Reial Decret 2090/1983, de 29 de juny, el Decret 390/1983, de 15 de setembre, i l'Ordre del Ministeri de Treball i Seguretat Social de 18 de maig de 1984.

Atesa la necessitat de donar continuïtat al Programa d'ajudes per al sosteniment de les Guarderies Laborals Infantils.

ORDENO:

Article primer.— Les ajudes destinades a les Guarderies Laborals Infantils en els Pressupost General de l'Estat de 1984 es concediran en forma de subvencions a fons perdut per cooperar el sosteniment de les esmentades. Guarderies pels conceptes següents: despeses de personal, despeses d'alimentació i altres despeses.

Article segon.— Es podran beneficiar de les subvencions convocades per la present Ordre les Guarderies que, al seu dia, hagin estat qualificades com a Laborals i inscrites al Registre corresponent.

Article tercer.— La concessió de les subvencions es realitzarà d'acord amb els mateixos percentatges que en resultaven a l'exercici anterior, adequats al crèdit existent enguany, tenint en compte els requisits següents:

a) Que la totalitat dels ingressos familiars procedents de tots i cadascun dels membres de la unitat familiar de l'alumne, incloses les pensions o ajudes de cada un dels seus membres, ja siguin de l'Estat, de la Seguretat Social o de qualsevol altra Institució o Entitat pública, no sigui superior, per càpita, al 80 % del salari mínim interprofessional vigent.

A tal efecte, es consideraran membres computables de la unitat familiar: el pare i la mare del nen, els germans solters menors de vint-i-un anys que visquin al domicili familiar, els germans majors de vint-i-un anys que, per disminució física o psíquica o per incapacitat, no puguin obtenir ingressos de qualsevol mena, i els ascendents dels pares que justifiquin la seva residència al mateix domicili familiar.

b) Que la Guarderia sol·licitant no percebi d'altres Organismes o Institucions, de qualsevol naturalesa que siguin, subvencions o ajudes per al sosteniment de la Guarderia, per nen/any, superiors a la quantitat de 20.000 ptes.

Article quart.— Les Guarderies interessades hauran de presentar en el termini de trenta dies hàbils, comptats des de la publicació d'aquesta convocatòria al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, la documentació següent, per quadruplicat exemplar:

a) Instància, segons model normalitzat a aquest efecte, per qui tingui la representació de l'Entitat titular de la Guarderia o poder suficient per fer-ho.

b) Memòria i pressupost de sol·licitud d'ajuda, segons impresos a tal efecte.

Els impresos a què fan referència els apartats a) i b) d'aquest article es facilitaran als respectius Serveis Territorials de Treball.

Al pressupost s'han de fer constar les diverses partides dels ingressos de la Guarderia, amb el seu import i la procedència de les seves fons de finançament, així com les diverses partides de despeses d'alimentació i altres despeses, ensems amb els documents acreditatius.

c) Situació respecte al pagament de les quotes de la Seguretat Social del personal que presta els seus serveis a la Guarderia, especificant en cada cas la qualificació professional i la tarifa de cotització a la Seguretat Social, ensems amb els justificants corresponents.

d) Lista nominativa de tots els alumnes, nombre de membres que componen la unitat familiar de cada un d'ells així com les seves dades personals i familiars: documentació acreditativa de l'afiliació i alta dels diferents règims de la Seguretat Social de les mares, pare vidu o tutor; certificació dels ingressos totals que percebeixin els membres de la unitat familiar de l'alumne.

Article cinquè.— Les sol·licituds s'hauran de presentar en el termini previst en l'article anterior al Servei Territorial de Treball respectiu, segons on radiqui la Guarderia.

El Servei Territorial de Treball corresponent trametrà l'expedient complet, amb el seu Informe i proposta de Resolució a la Direcció General de Relacions Laborals del Departament de Treball, per al seu estudi i Resolució.

Article sisè.— Contra la Resolució dictada es podrà interposar recurs d'alçada davant de l'Honorable Conseller de Treball.

Article setè.— La justificació de la despesa, adjunta als models normalitzats, es realitzarà amb la presentació per duplicat de les factures o documents originals, amb el justificant de rebuda corresponent, el qual ho trametrà seguidament, amb informe, a la Direcció General de Relacions Laborals del Departament de Treball.

Article vuitè.— Cada Guarderia haurà de trametre a la Direcció General de Relacions Laborals una Memòria-resum de les activitats realitzades en l'exercici anterior, així com les dades estadístiques i d'altres dades que se'ls requereixi.

DISPOSICIÓ FINAL

Aquesta Ordre entrarà en vigor el mateix dia de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 28 d'agost de 1984.

ORIOI BADÍA I TOBELLÀ
Conseller de Treball

(D.O.G. núm. 463, 24 agost 1984)

CORRECCIÓ D'ERRADA a la Resolució de 31 de maig de 1984, per la qual es fixen les condicions pedagògiques, horàries i de matriculació de l'especialitat de Jardineria d'Infància (branca Llar) per a centres privats i públics per al curs 1984-85 (D.O.G.C. núm. 453, p. 2119, de 18-VII-1984).

Observat un error en el text de l'esmentada Resolució, tramès al D.O.G.C. i publicat al núm. 453, p. 2219, de 18-VII-1984, se'n detalla l'oportuna rectificació:

L'article segon queda redactat com segueix:

Segon — El nombre d'hores setmanals a impartir per assignatura serà el següent:

Assignatures	Primer grau		Segon grau		
	1 ^r	2 ⁿ	1 ^r	2 ⁿ	3 ^r
Català	2	2	2	2	2
Ll. Castellana	2	2	2	2	1
Id. Modern	2	2	2	2	2
E. Humanística	2	3	—	2	2
Ètica i Moral/Religió	2	2	2	—	—
Matemàtiques	2	2	3	2	2
Física i Química	2	2	3	2	—
Ciències Natur.	1	1	—	—	1
Dibuix	3	1	3	3	3
Organ. Empres.	—	—	—	1	1
Legislació	—	—	—	—	1
S. Higiene	—	—	1	—	1
Tecnologia	3	7	4	4	3
Pràctiques	9	6	7	9	8
Educació Física	1	1	—	—	—
	—	—	—	—	—
Total hores setmanals	31	31	29	29	29

(B.O.E. núm. 205, 27 agost 1984)

«MINISTERIO DE TRABAJO Y SEGURIDAD SOCIAL»

RESSOLUCIÓ del 13 de juliol de 1984, de la Direcció General de Treball, per la qual es disposa la publicació del I Conveni Col·lectiu per a Centres Infantils.

Vist el text del Conveni Col·lectiu d'àmbit interprovincial per a Centres Infantils, subscrit: de part empresarial, per la Confederación Española de Centros de Enseñanza (CECE), Asociación Nacional de Guarderías Infantiles (ASNAGUIN) i Asociación de Empresarios de Escuelas Infantiles de la Comunidad Autónoma de Madrid, i de part sindical, per FETE-UGT, FESITE-USO i FSIE, i un cop determinat el seu àmbit funcional i territorial, segons escrit de data 25 de juny de 1984 i en la seva conseqüència, subsanades les concurrències inicials amb el Conveni de Centres d'Ensenyament, que és d'aplicació en els nivells d'educació infantil integrats en Centres Docents on s'imparteix ensenyament d'Educació General Bàsica i altres diferents nivells, i amb el Conveni de Guarderies i Jardins d'Infància, que és d'aplicació en aquells centres exclusivament assistencials, sense cap activitat docent: així com completa la documentació preceptiva segons l'article sisè del Reial Decret 1040/1981, de 22 de maig.

(a continuació es relacionen els acords i es desenrotlla el Conveni)

FONTSERE - COMA, S.A. ci-43

*joquines
educatives*

Balmes, 18 - Tel. 859 00 90 - TORELLÓ

1es. Jornades de Municipis i «Escoles Infantils» a ELX

Durant els dies 5, 6 i 7 de juliol proppassats, la Federació Espanyola de Municipis i Diputacions organitzà les 1es. Jornades de Municipis i «Escoles Infantils». En elles hi participaren 150 persones de 70 ajuntaments.

En elles els debats se centraren en base a les ponències següents:

- Política municipal i «Escoles Infantils».
- Model pedagògic de l'«Escola Infantil».
- Model de gestió.
- Cost i finançament de l'«Escola Infantil».

Com a documentació complementària es comptava amb diverses comunicacions sobre temes específics.

Les conclusions de les jornades foren les següents:

PONÈNCIA-1

MODEL PEDAGÒGIC D'UNA «ESCOLA INFANTIL»

A partir de:

- com han nascut aquests centres.
- com ha evolucionat l'entorn social i físic en què es mou el nen.
- els avenços de les investigacions entorn al desenvolupament evolutiu dels nens petits.

Concluïm:

1. La necessitat que les «EE.II.» siguin un centre amb caràcter marcadament educatiu, la qual cosa comporta la transformació de les actuals guarderies en «EE.II.» pensades per al nen i com a primer nivell del sistema educatiu.
2. L'«Escola Infantil» és una institució complementària de la família, l'objectiu fonamental de la qual serà aconseguir el desenvolupament harmònic del nen de 0-6 anys. La seva organització i el seu funcionament estarà orientat a assolir aquest objectiu.
3. Donat el seu caràcter complementari de la família, és imprescindible la presència i la relació activa dels pares en les «EE.II.» de forma permanent.
4. L'«Escola Infantil» és la institució idònea per començar la integració dels nens amb dificultats o minusvalies tant psíquiques com físiques.
5. L'«Escola Infantil» ha de tenir una organització interna que garanteixi la seguretat del nen i la seva independència.
6. El model d'«Escola Infantil» que proposem és possible si es dóna, entre d'altres, la condició que el nombre de nens per educador sigui baix, de manera que permeti una relació directa i individual i afectiva adequada segons les necessitats de cadascun d'ells.
7. El personal d'atenció, no només ha de tenir la formació i titulació òptimes, sinó que, a més, proposem:

a) Necessitat d'una bona formació inicial de manera que no s'hagin de dedicar els esforços municipals a suplir aquesta manca de nivells bàsics.

b) Aquesta formació inicial haurà de ser de caràcter universitari incloent en la reforma prevista de la formació inicial del professorat, una especialitat d'educació de 0 a 6 anys.

c) S'hauran d'articular els canals necessaris perquè els ajuntaments puguin aportar la seva experiència en el desenvolupament dels continguts curriculars que hauran de reunir els programes de formació de l'educador de l'«Escola Infantil».

d) Estudiar la forma d'homologació dels actuals professionals del sector mitjançant cursos monogràfics, monitoritzats, etc.

e) Integració de la formació d'educadors així com tots els aspectes de les «EE.II.» en les àrees d'educació, començant perquè en els mateixos ajuntaments les «EE.II.» siguin competència d'Educació i seguint per la inclusió en els programes de formació permanent i per tant en els C.E.P.S. o les diverses variants d'aquests que es realitzin en cada Comunitat Autònoma.

f) Comprometre's els municipis aquí reunits a incrementar els esforços dedicats a potenciar les activitats de formació contínua de l'educador d'Escola Infantil, tant tenint en compte aquesta formació en els horaris laborals, com creant o desenvolupant un apartat per a ella en la planificació de pressupostos dedicats a «Escola Infantil», tot això en la mesura que l'Administració Central o Autonòmica vagi dotant de fons per això.

8. Creiem que també han d'existir serveis de suport i per tant estimem que aquests serveis no han de circumscriure's a l'etapa de 0 a 6 anys, sinó de 0 a 16 anys, considerant l'«Escola Infantil» com una etapa educativa que és.

Cal tendir a utilitzar els serveis de suport ja existents en el municipi, encara que pertanyin a àrees distintes de la d'educació, tals com Sanitat, Esports, o altres.

La composició bàsica seria: Pedagóg, Psicòleg, Assistent social, Pediatra, però tenint en compte que algun d'ells pot prestar serveis des de fora l'equip.

El contingut de la tasca dels serveis de suport seria: orientació, prevenció i seguiment.

9. Debatut l'aspecte dels horaris, concluïm que hi ha diversos aspectes que conjuguen:
  - horari d'alumnes
  - horari de professors

a) Horari d'alumnes:

En establir l'horari de treball i assistència de nens a les «EE.II.» apareixen tres factors que són necessaris de conjugar:

- horari laboral dels pares o, el que és igual, necessitats familiars.
- interessos del nen.
- interessos del personal adult ja sigui docent o no-docent.

Aquest grup de treball entén que, entre els tres factors indicats és prioritari atendre i organitzar l'horari de les «EE.II.» segons els interessos de l'infant, implicant-hi la conveniència de sensibilitzar les famílies.

Així, també, aquest grup entén que el nombre d'hores que el nen ha de romandre en l'«E.I.» és com a màxim de 6 hores, incloent en aquest temps l'horari de menjador, ja que és també un acte educatiu.

Per altra banda, cal destacar que en intentar conjugar tres factors relacionats (família, nen, docents) apareixen molts tipus o formes de distribució de l'horari i del temps que el nen roman a l'«E.I.».

En l'horari d'educadors es tendirà a l'homologació amb els altres nivells educatius.

PONÈNCIA-2

CONDICIONS MÍNIMES DELS SERVEIS MUNICIPALS D'EE.II.

Generalment es donen com a vàlides les assenyalades en el punt 7.1. de la ponència, és a dir:

— Consideració de 0-6 anys com una etapa fonamentalment educativa i, per tant la seva gestió i dependència ha de partir —sigui administració local, autonòmica i/o central— des dels corresponents departaments d'educació.

— Assumir la funció social que compleixen aquest tipus d'institucions —que per altra banda pensem que també hauria d'assumir l'EGB— adaptant la seva organització i funcionament a aquestes necessitats.

— Aquest servei ha de garantir igualment una funció sanitària des del punt de vista de prevenció i educació en hàbits —tant al nen com a la família— amb l'objectiu d'elevat el nivell de salut de la col·lectivitat (salut en el sentit ampli: mental i física).

— Garantir la gestió democràtica d'aquests centres, articulant per això els mecanismes necessaris.

— Garantir el manteniment dels actuals serveis, ampliant en funció d'una planificació real, tendint a què la redistribució sigui per zones o barris, donat que entenem l'E.I. com una institució eminentment oberta al seu voltant.

— Adequar tant les estructures com el personal als mínims establerts en les Ordinacions de les que parlàvem abans, per oferir serveis de qualitat.

— Entendre que el servei d'EE.II., porta paral·lelament un altre tipus d'activitats diferents al del simple funcionament dels centres, i posa en marxa actuacions de formació i reciclatge del personal, campanyes de sensibilització, etc.

— Assumir que l'Administració Local és l'òrgan que ha de tenir en les seves mans majors competències a l'hora de planificar, mantenir i controlar aquest tipus de serveis als que s'hi afegeixen:

- Elaboració del mapa escolar infantil.
- Definició de l'àrea de la 1a. infància amb actuació prioritària des del punt de vista educatiu.
- La política municipal general a nivell de la 1a. infància ha de contemplar l'atenció de l'etapa educativa de 0 a 6 anys per a tota la població infantil de la localitat.

2. SERVEIS PROPIS I/O CONCERTATS. MODELS DE GESTIÓ

Es parteix de la base que és imprescindible el reconeixement dels Ajuntaments com a òrgans de gestió i control més adequats, sense pensar que hi ha un model òptim entre els descrits (Patronats, gestió directa, etc.).

Cal tendir a la implantació de serveis propis, no obstant, la concertació de serveis pot ser una alternativa, sempre que es porti a terme amb els controls adequats i, contemplant unes condicions a nivell pedagògic, organitzatiu i de gestió.

Qualsevol model de gestió ha de tenir una autonomia financera, és a dir, ha d'administrar un pressupost que ha de ser específic per al centre o centres que depenguin d'ell, al temps que garanteix la participació democràtica dels sectors implicats.

Qualsevol model de gestió ha d'articular unes fórmules perquè la burocràcia no ofegui els temes pedagògics i organitzatius bàsics i imprescindibles per al bon funcionament de l'escola.

3. ARTICULACIÓ ADMINISTRACIÓ LOCAL/AUTONOMIA CENTRAL.

L'Administració Central ha de, prioritàriament, promulgar una Llei marc que ordeni el sector educatiu de 0 a 6 anys.

S'ha de començar a delimitar clarament les competències en aquest nivell educatiu de les diferents administracions Central, Autonòmica i Local.

El municipi ha de tenir més competències en matèria educativa (no només 0-6), la qual cosa implica més transferències econòmiques.

Les administracions autonòmiques en col·laboració amb els Ajuntaments han de responsabilitzar-se dels temes:

- pressupostaris
- construcció de centres
- formació del professorat
- inspecció (entesa de forma dinamitzadora)

El Municipi ha de responsabilitzar-se de:

- previsió i planificació
- selecció de personal
- coordinador a nivell municipal entre els diversos centres

Cal arbitrar els mitjans adequats perquè els ajuntaments puguin controlar els centres que reben fons públics:

- canalitzant totes les subvencions
- participant i controlant-ne la distribució

PONÈNCIA-3

1. Cal destacar, respecte la hipòtesi de curt standard establert en la ponència, que inclou únicament les despeses directes de funcionament, excloent-ne altres de generals del servei (equips psico-pedagògics, salut escolar, etc...) destinats a la població escolar en general.

2. Així mateix i acceptant com a correcta aquesta hipòtesi de treball s'assenyala que correspon a un tipus d'*escola infantil* i que planteja alguns interrogants a partir de les diverses realitats (decisió en torn a les edats ateses 0/4-0/6).

3. Es nomena a la Comissió d'Educació de la FEMP perquè profunditzi en la qüestió dels costos unitaris estàndards. Considerant les distintes fórmules organitzatives, és a dir, «*Escoles Infantils*», fins a 3 anys, 4 anys i 6 anys.

4. Pel que fa referència al finançament del servei, es considera que hauria de repartir-se en tres terços a partir del cost estàndard respectivament a l'Administració Educativa competent, a l'Administració municipal i als usuaris. Ara bé, les «*Escoles Infantils*» públiques Municipals que atenen nivells inclosos dins del Sistema escolar reglat (Pre-escolar), haurien de tenir un tractament similar a l'existent en els centres públics de l'Administració Educativa.

5. Pel que es refereix a l'aportació municipal i considerant correcta la fórmula del terç, s'ha de tendir a llarg termini a equiparar-la als altres nivells educatius.

6. El terç corresponent a l'aportació dels pares s'ha de correspondre amb l'existència de fórmules de compensació (béques, reducció de quotes, etc.) que permeti l'assistència a l'Escola Infantil de les famílies amb nivells de renda menys afavorits.

Elx. 7 de juliol de 1984

1a. Jornada d'Escoles Bressol de les Terres de Ponent

El passat 27 de març se celebrà a Lleida la 1a. Jornada de l'Escola Bressol de les Terres de Ponent. En ella participaren molts educadors d'aquelles contrades. Publiquem a continuació les conclusions.

CONCLUSIONS

Funció Social dels ens públics

1. Urgent entrada al Parlament de la Nació de LA LLEI D'ESCOLES INFANTILS.
2. Dependència exclusiva del Dep. d'Ensenyament.
3. Més atribucions i competències als Ajuntaments, per mitjà de La Llei de Règim Local.
4. Preocupació dels Ajuntaments per aquesta etapa educativa dels nens del seu Municipi:
—Vetllant per dotar-los d'una infraestructura vàlida i adequada.
—Fent complir les Normatives vigents relatives a espais, mòduls, i qualitat educativa.

Funció educativa de l'Escola Bressol

1. Escola Bressol pública, gratuïta i no obligatòria.
2. L'Educador ha de ser un Mestre especialitzat en aquesta etapa.
3. Ha de ser creador, participatiu, dinàmic, coherent i estimulador i ha de creure sempre en les possibilitats dels infants.
4. Ha de treballar en equip i amb els objectius molt clars i sempre tenint en compte els interessos del nen.
5. Ha de disposar d'un espai adequat, així com de material idoni.
6. Els pares han de ser col·laboradors i prendre part en la tasca educativa.

Integració del nen diferent

1. És necessària però amb unes condicions mínimes físiques i materials.
2. La integració ha de fer-se a partir dels 13 mesos, amb condicions mínimes d'autonomia, comprensió, i estructuració personal i amb estimulació individual per un especialista, a part de l'Escola.
3. L'Educador ha de tenir una formació específica i permanent i ha de tenir el suport d'un equip psicopedagògic.
4. Els objectius han de ser: la sociabilització del nen i la potenciació de la seva autonomia personal i social.
5. La integració ha de tenir el suport i ha de ser promoguda pel context polític-social.
6. S'ha d'aconseguir una continuïtat en l'escolarització després de l'Escola Bressol.

Lleida, 17 de març de 1984

Cens d'entitats i equipament d'educació en l'Esplai a Barcelona

La publicació **TRAMVIA** de l'Àrea de Joventut i Esports de l'Ajuntament de Barcelona ha editat un *Cens d'Entitats d'Esplai* que considerem d'interès. Podeu demanar-la a: Àrea de Joventut. Ajuntament. c. Avinyó núm. 7 1er. 08002 BARCELONA. També podeu consultar-la a la Biblioteca de l'Associació de Mestres «Rosa Sensat».

«ENSENYAR APRENENT PER ENSENYAR A APRENDRE»

El **II Premi Barcanova** a la Renovació Pedagògica d'enguany ha estat concedit al treball *Ensenyar aprenent per ensenyar a aprendre* de M. Pilar Closas, M. Antonia Gabriel, Enriqueta Esquirol, Florencia Matos, Montserrat Parrimond, Montserrat Pedemonte i Pia Vilarrubias de l'Escola Bàrkeno. Ens plau de donar-vos-en notícia.

PREMI RAMON LLULL

D'EXPERIÈNCIES EN EL CAMP EDUCATIU (8a convocatòria)

Tema: Treballs interdisciplinaris en educació.

Convoca: ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona i Obra Social de la Caixa de Barcelona.

Per a més *informació* adreceu-vos a:

ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona. Edifici Rectorat. Campus de Bellaterra. (Barcelona).

cop d'ull a revistes

Escoles Bressol

SEMANA DE PUERTAS ABIERTAS EN LAS ESCUELAS INFANTILES CATALANAS. Maite Ricart. «Comunidad Escolar» núm. 27, 15/30 juny 1984, pp. 15.

LA RECONVERSIÓN ECOLÓGICA DE UNA ESCUELA INFANTIL. Nani Carvajal. «Comunidad Escolar» núm. 27, 15/30 juny 84, pp. 27.

Joc

EL PLAER DE JUGAR. Monogràfic «Guix» núm. 79, maig 84.

Pedagogia

COMPENSATORIA EDUCACIÓN PREESCOLAR. M. Ángeles Neira «Andecha Pedagógica» núm. 12, 1984, pp. 51-53.

ESCOLA BRESSOL. EL PROCÉS D'ADAPTACIÓ. Joan de Diego. «Guix» núm. 80, juny 84, pp. 41-45.

PARVULARI. EXPRESSIÓ LLIURE. Pepita Vera. «Guix» núm. 80, juny 84, pp. 46-51.

SI EL OJO SALTA EL MURO. C. de P. «Cuadernos de Pedagogía» núm. 13, maig 84, pp. 25-28.

«L'OCCHIO SE SALTA IL MURO» A BARCELONA. Cèlia Ciurana. «Ime informatiu» núm. 9, juny 84, pp. 3-4.

INICI D'UN MÓN PER ALS NENS. Carme Sala. «Ime informatiu» núm. 9, juny 84, pp. 4-9.

Psicologia

AGRESIVIDAD. Antonio Fernández. «Colaboración» núm. 45, abril 84, pp. 42-43.

Societat

ESCENES DE LA VIDA QUOTIDIANA. Sundara Ramaswamy. «El Correu de la Unesco» núm. 71 abril 84, pp. 9-11.

ELS NENS DEL TERCER MÓN EN PERILL. V. Ramalingaswani. «El Correu de la Unesco» núm. 72, maig 84, pp. 12-15.

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ DE SUBSCRIPCIÓ

COGNOMS	NOM
ADRECA	
POBLACIÓ	D P PROVÍNCIA
TELÉFON	

S'inscriu a l'Associació de Mestres «Rosa Sensat» 2.200,- ptes.
Se subscriu a Perspectiva Escolar (10 números) 2.450,- ptes.
Se subscriu a In-fàn-ci-a (6 números) 1.650,- ptes.
(Preus per l'any 1984)

Pagament: per taló adjunt a la Butlleta
Per domiciliació bancària

BUTLLETÍ DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom i Cognoms	
Nom i Cognoms del titular	
Banc/Caixa	Agència
Població	Província
n. compte / llibreta	

Senyors: Els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin el rebut que, anyalment els presentarà «Rosa Sensat» a.a.p.s.a. per al pagament de la meua

- inscripció a l'Associació de Mestres «Rosa Sensat»
- subscripció a Perspectiva Escolar
- subscripció a In-fàn-ci-a

(atengueu únicament el rebut d'allò que està assenyalat amb una creu)

(firma)

CI-47

(ENVIEU EL PAPER SENCER)

«**ROSA SENSAT**»

Còrsega 271,

Barcelona-8

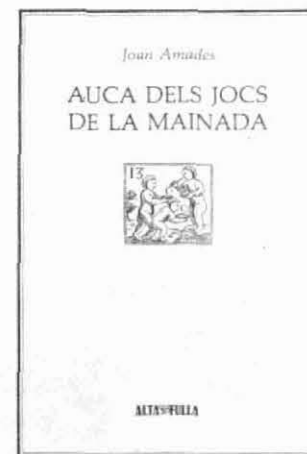

biblioteca

Materials per a una història de l'educació de la primera infància als Països Catalans, i altres temes. ACTES DE LES 5ENES JORNADES D'HISTÒRIA DE L'EDUCACIÓ ALS PAÏSOS CATALANS. Vic. Eumo, 1984.

Les 5enes Jornades d'història de l'educació als països catalans es celebraren a Vic del 31 de març al 2 d'abril de 1982. Eumo, editorial de l'Escola de Mestres d'Osona, on tingueren lloc les jornades, ha publicat les Comunicacions en tres volums. Volem recomanar als nostres lectors, d'una manera especial el volum III, que recull totes les aportacions que sobre el tema es feren en relació a la història de l'educació de la primera infància.

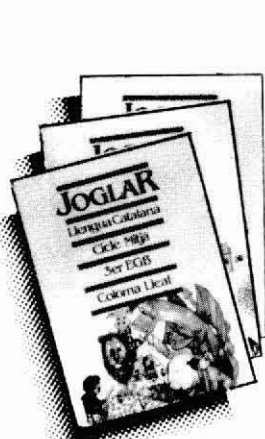

AMADES, JOAN. **Auca dels jocs de la mainada.** Barcelona. Altafulla, 1984.

Edició facsímil dels jocs més coneguts i més utilitzats pels infants des de fa molts i molts anys. Una auca on cada joc té el seu dibuix, la seva història, el seu comentari. Són 48 jocs diferents i d'altra banda ben coneguts: fer bombolles, saltar i parar, jugar a cavalls, gronxar-se, saltar a corda, la baldufa, fer volar estels, etc.

La Renovació Pedagògica al Cicle Mitjà

Amb llibres atractius, dinàmics, renovadors i rigorosament pedagògics.

Els llibres Joglar introdueixen l'alumne de manera senzilla i entenedora en l'estudi de la Llengua Catalana, amb una base rigorosament científica i d'acord als estudis actuals de fonètica i fonologia.

*proposta didàctica
per al mestre*

La sèrie Etnos la constitueixen llibres de Ciències Socials, concebuts per a l'aprenentatge dels instruments i dels continguts fonamentals que serviran a l'alumne per aconseguir un coneixement major del seu entorn social, geogràfic i històric.

La sèrie Dau la constitueixen llibres de Matemàtiques que faciliten a l'alumne una comprensió quantitativa del món que l'envolta, a partir de la manipulació, l'experimentació, el càlcul mental i la resolució de problemes. Tot això amb un criteri senzill, amè i entretingut, però rigorosament científic.

La sèrie Naturalia la constitueixen llibres de Ciències Naturals, eficaços per facilitar a l'alumne la interpretació i la comprensió del medi natural que l'envolta, i dels fenòmens que s'hi donen. Tot això a partir de l'observació i de l'experimentació.

La sèrie dels Arbres de lectures en llengua catalana presenta uns plantejaments innovadors que desenvolupen d'una manera total el pensament creatiu de l'alumne, alhora que potencia la seva consciència estètica i educa la seva sensibilitat i emotivitat.

La sèrie Zumbel la constitueixen llibres de Llengua Castellana, concebuts per consolidar la capacitat lecto-escritora i desenvolupar l'adquisició d'una coherència intel·lectual que enriqueixi la sensibilitat, la maduresa verbal i el desenvolupament de la integració social de l'alumne.

Alameda són llibres de lectures en Llengua Castellana que estimulen la sensibilitat estètica i la imaginació de l'alumne, i l'ajuden a trobar en la lectura una activitat plaent.

Editorial
BARCANOVA

La Renovació Pedagògica en marxa.

Plaça Lesseps, 33 Tel. (93) 217.20.54 Barcelona-23

MATERNAL I PARVULARI EDITORIAL ONDA

**CURSOS GLOBALITZATS
DE "L'AVET" (3 a 5 anys)**

Cucut Cric-cric

"ROSA SENSAT" (5-6 anys)

EI 5

Sol·liciteu mostres, estan editats en castellà i català

EDITORIAL ONDA

PASSEIG DE GRÀCIA, 123, 2^{on} 1

BARCELONA 8

TELÈFON - 218 21 26